

Era metamorfòsi

Frank Kafka

Traduccion de Vicent Simó

Colleccion Modèls de Lengua

Aguest tèxte de *Era metamorfòsi* a estat revirat per Vicent Simó e corregit per Jusèp Loís Sans, Lourdes España e per *Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana*.

Era existència der Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera lengua occitana, e aguesta publicacion, son possibles gràcies ara ajuda de:

Conselh Generau d'Aran
Generalitat de Catalonha
 Departament de Cultura
 Departament d'Ensenhament
 Departament de Justícia
Fundació La Caixa
Baqueira Beret
Ajuntament de Naut Aran
Ajuntament d'Es Bòrdes
La Caixa-Vielha
Donacions privades

Era seccion aranesa der Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera lengua occitana ei formada per Jusèp Loís Sans, Angelina Cases, Ròsa Maria Salgueiro, Miquèu Segalàs, Jèp de Montoya, Elvira Riu, Lourdes España e Bernat Arrous. Formen era seccion estandard Joan Salas-Lostau, Patrici Pojada, Jacme Taupiac, Florian Vernet, Felip Carbona e Claudi Balaguer.

1èra edicion: noveme de 2019

© d'aguesta edicion, Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera lengua occitana

ISBN: 978-84-09-15664-1

DL L 1214-2019

Imprés per Arts Gràfiques Bobalà

imprés en lhèida

Presentacion

Vicent Simó ei un referent en emplec der aranés, aumens per dues causes: pr'amor que mentre siguec Notari en Vielha s'incorporèc enes escrits notariaus eth major numèro de documents en aranés, dera istòria. Eth sòn compromís damb era lengua pròpria dera Val d'Aran siguec important. E ei un referent, pr'amor que tot e non èster aranesparlant d'origen, aprener era lengua damb ua correccion envidiablá, de forma autodidacta e damb critèris elaborats.

Simó ei partidari de qu'era lengua escrita sigue dera forma mès fidèla ara lengua orau, e aguest critèri a procurat emplegar-lo de forma coerenta, damb eth limit d'aquiu a on se podie cométer un error que podesse entrar en contradiccion damb es formes mès socializadas o mès normatives deth sòn emplec.

Me cau agrair qu'ua persona damb aguest perfil age revirat aguesta òbra de Kafka e l'age facilitada ara Acadèmia entà que l'adaptèsse as sòns principis e ne hesse un document de referéncia e de reflexion lingüística. Era òbra originau *Die Verwandlung* poderie traduir-se per *Era Metamorfòsi* o per *Era*

Transformacion. Era forma seleccionada per Vicent Simó respon, segurament, ara influéncia dera revirada enes lengües vesies. Aquesta influéncia se reproduís, naturaument, en tota era traduccion.

Ena sua fidelitat ara lengua orau Simó a optat per escriuer *mostre* en lòc de *monstre*, *mostrosa* en lòc de *monstrosa*, *comparacion* en lòc de *comparason* o *comparança*, *imposat*, per *impausat*, *heired* per *hered*, *sòmis* per *sòmnis* o *sònis*, *prengut* per *prenut*, *pogut* per *podut*, *escrigueren* en lòc de *escriueren*, *comprenut*, *corguec*, *moriguesse*, *susprengut*, però combinat damb *mès*,... Simó escriu *recentaments* per *recentament*, *complètaments* per *complètament*, e toti es advèrbis les acabe en *ments*, actitud fòrça correnta ena oralitat aranesa, posicion qu'era Acadèmia tendís a refusar ena escritura, e qu'auem corregit. Simó emplegue *pròpi* en lòc de *pròpri*, *èxit*, *lentor*, *dormir* (en lòc dera *mès* emplegada *dromir* ena escritura), *evitar* (en lòc deth pòc usuau *esvitar*), *família* (en lòc deth forçat *familha*), *Dieu* en lòc deth generalizat e pòc normatiu *Diu*, *recostar* (forma emplegada en quauqui lòcs dera Val d'Aran), *de bon grat* (tot e que sòne estonant e semble un malheu), *hèr era cramba* (expression segurament usuau ena actualitat, *mès* damb pòga tradicion), *bastar* (*aquerò bastèc entà atirar era atencion de...*), *confiança* (en lòc dera recentament divulgada e incorrècta *confidança*), *pan* que combine damb *clauadura* ... e tot e que bères ues d'aguestes formes a anat perdent terren ena socializacion o non son primades pera Acadèmia, s'a volut respectar, pr'amor que non cree cap tipe de confusion e era *Acadèmia aranesa dera lengua occitana* tostemp a d'èster en procès de definicion dera lengua pròpria d'Aran. Es decisions de Simó calerà entener-les en aquest procès. Aquestes opcions de Simó seràn presentes enes processis de decision dera Acadèmia.

Simó ei tan fidèu ara lengua orau, que de bona gana aurie volut que s'escriuesse *acrò*, *vieue*, *aquieu*, *fiulet*, *acieu*, *trebalh*, , *caucarrés*, *aguí*, *lejut*, *caigut*, *idia*, *mond* (en lòc dera socializada *mon*), *curbelhet* (en lòc de *cobrelhet*), *traiguec* (en lòc dera corrècta *treiguec*), *pratica* (en lòc de *practica*, tot e que tanben emplegue

practic), *matrimoni* (en lòc de *matrimòni*), *barandilha* (en lòc de *barana*), *poirie* (en lòc de *poderie*)... mès Simó que compren eth caractèr de referéncia dera lengua e dera valor dera sua socializacion dèishe qu'es formes mès difoses ocupen eth lòc referenciau que les correspon.

Simó a un bon domeni dera lengua e ac demòstre en emplec de paraules coma *eslaiat*, *grapoar*, *relaishet* (rebòrd era part baisha dera hièstra), *estabordiment*, *aprendís* (de dimension dilhèu mès occitana que simplament aranesa), *horra*, *de land en land*, *hastigós* (en lòc deth mès generau *hastiós*), *cortejar* (segurament pòc sentuda en Aran, mès viua enes autes lengües romaniques), *nèira*, *sofà* (pera influéncia der occitan), *movement* (en lòc deth normatiu *moviment*), *òste* (qu'existís en d'auti parçans d'Occitània), *enforiscar* (de procedéncia occitana), de *hit a hit* (que Coromines recuelh en Sant Joan de Toran), *virat de man* (...*desapareisherie en un virat de man...*), *descrúer tot peth menut* (entà *descrúer damb detalh*)...

Ei de senhalar que Simó emplegue majoritàriament era forma de conjoncion *com* e sonque puntaument era forma *coma*, coma se non volguesse aguesta letra ahijuda e en cambi emplegue era protèsi en paraules coma *arason* en ocasions en que semble forçada foneticament coma en *pèrder era arason*.

Es sues opcions lingüistiques en ocasions an un perfil de discutibles, coma quan escriu *a partir d'alavetz* en lòc *d'alavetz enlà* o *a compdar d'alavetz*, o *dia si dia non* (ua particula afirmativa que Simó non emplegue jamès), *creigui que çò de milhor* (que tot e qu'aguest *çò* non ei viu ena oralitat forme part deth procés normativizador), *plan que non volie que moriguésse de hame* (expression segurament forçada pes circumstàncies), *en van* (corrècta en occitan mès damb possibles influéncias castelhanes), *comes ajudatz-me* (que segurament a sentut a bèth vesin dera Val d'Aran)... mès tot açò ei lo que la convertís en un modèl de lengua. Aguest ei un modèl de lengua peculiara que se manifèste per emplec de *tansevolhe* (que segurament a entenut en bèth endret aranes), *fanau*, *cicatritz*, e que hug, o vò hùger, d'influéncias

castelhanes quan emplegue *dempús* en lòc de *des de* (tot e que semble forçat): “...*prumèra notícia dempús qu'auie començat era sua captivitat...*”

Er estil de revirada de Vicent Simó requerís analisis fòrça mès desenvolpades, eth manteniment de frases longues, era vacillacion entre eth pronom “li” deuant de vocau damb era deth “l”, era introduccion de neologismes coma “*tram*”, era seleccion de “*graèra*” en lòc de “*grèra*”,... Era lectura dera òbra mos harà desvelhar totes aquestes reflexions.

Aguest ei er estil de Vicent Simó, eth sòn modèl de lengua.

Jusèp Loís Sans Socasau

**President der Institut d'Estudis Aranesi
Acadèmia aranesa dera lengua occitana**

Un maitin, en desvelhar-se dempús de sòmis intranquils, Gregor Samsa se trapèc en lhet convertit en ua cuca mostrosa. Ère cochat d'esquia, dura com ua clòsca, e en lheuar un shinhau eth cap, se vedec eth vrente corbat, escuro, dividit per durícies arquejades, tan naut que lèu non podie tier eth cobrelhet, qu'ère a punt d'esguiltar-se en solèr. Nombroses pautes, penosament magres en comparacion damb eth volum dera rèsta, li vibrauen desesperadament deuant des uelhs.

“Qué m'a passat?”, pensèc. Non ère cap sòmi. Era sua cramba, ua autentica cramba umana, encara que massa petita, ère tranquilla entre es quate parets ben coneishudes. Dessús dera taula, desempaquetat, se desplegaue un mostrari de draps -Samsa ère viatjant- e naut, ena paret, penjauè era imatge que recentament auie retalhat d'ua revista illustrada e l'auie metuda en un polit marc daurat. Representauè ua senhora guarnida damb un chapèu e un boà de pèth, qu'ère seiguda tota dreita, e que lheuaue cap ar espectador un pesant manjon de pèth a on li desapareishie tot er auantbraç.

Gregor guardèc dempús cap ara hièstra, e deth temps embromat -s'entenien es gotes dera ploja, que picauen en zènc- se metec trist. “E se dormisqui ua estona mèc e me desbrembi de totes aguestes pegueries?”, pensèc, mèc aquerò ère completament irrealizable, perque ère acostumat a dormir deth costat dret, e en sòn estat present non podie meter-se en aquera posicion. Per mèc que se botjaue damb fòrça entath costat dret, tostemp se balançauè e tornaue a quèir d'esquia. Ac sagèc cent còps, es uelhs

barradi entà non auer de veir es pautes boludar-se, e non renoncièc enquia que comencèc a sénter en costat un mau laugèr, sord, que non auie sentut jamès.

“Ò, Dieu mèn”, pensèc, “quin ofici mès fatigant è escuelhut! Cada dia de viatge. Es maudcaps des negòcis son fòrça mès considerables que se demores en magazèm dera ciutat, e ath dessús m’an imposit aguesta plaga des viatges: tier compde des connexions des trèns; eth minjar dolent, a desora; es relacions umanes tostep cambiantes, que non duren jamès, que jamès arriben a èster coraus. Qu’eth diable s’ac empòrte tot!” Sentec qu’eth vrente li picaue un shinhau; pòc a pòc s’arrosseguc d’esquia cap ara cabecèra, pr’amor de lheuar mès eth cap; trapèc eth lòc a on li picaue, qu’ère caperat de puntets blanqui, que non sabie explicar; se volec paupar damb ua pauta, mès l’auèc de retirar de seguida, perque ath contacte sentie un caud-heired.

Se tornèc a méter ena posicion iniciau. “Lheuar-se tan d’ora”, pensèc, “que t’empeguís. Ar òme que li cau dormir. I a viatjants que viuen coma odalisques.

Quan jo, per exemple, torni peth maitin en ostau, entà apuntar es encomanes hètes, aguesti senhors ja son seiguts entà esdejoar. Se jo hèja aquerò damb eth mèn patron, que me flocaue en carrèr. Mès dilhèu serie milhor entà jo. Se non me retenguessa pes mèns pairs, hè temps qu’auria deishat eth trabalh; m’auria presentat deuant deth patron e li auria dit çò que pensi de tot còr. S’aurie queigut deth pupitre! Tanben ei curiós, sèir-se en pupitre e parlar d’aquiu naut as emplegats, que s’an d’acostar a tocar d’eth perque ei sord. Mès era esperança, encara non l’è perduda tota; un còp aurè amassat es sòs entà pagar-li eth deute qu’an es mèns pairs -encara caleràn cinc o sies ans-, plan qu’ac harè. Alavetz talharè cuert. De tota manèra ara me cau lheuar-me, qu’eth mèn trèn ges entàs cinc”.

Guardèc eth revelh, que hège tic-tac dessús dera calaishèra. “Pair Nòste!” pensèc. Èren es sies e mieja e es agulhes auançauen tranquilament, era mieja passada tanplan, lèu es sèt mens quart. Que non auie sonat eth revelh? Deth lhet se vedie qu’ère ben metut entàs quate; plan segur qu’auie sonat. Òc, mès ère possible

dormir tranquil·lament encara, a despiet d'aqueth son que hège a tremolar es mòbles? E ben, non auie dormit en patz, mès dilhèu per aquerò ac auie hèt tant mès pregonament. E ara qué li calie hèr? Eth següent trèn gessie entàs sèt; entà agarrar-lo, auie de pressar-se com un lhòco; eth mostrari encara non ère empaquetat, e eth madeish non se sentie fresc ne escarrabelhat. E encara qu'agarrèsse eth trèn, non s'escaparie dera sabonada deth patron, perque eth mosso, qu'aurie demorat eth trèn des cinc, ja aurie dat part dera sua abséncia. Ère un lacai deth patron, sense caractèr ne intelligéncia. E se diguie qu'ère malaut? Mès aquerò serie extremament desplasent e sospitós, perque pendent es sòns cinc ans de servici, Gregor non auie estat malaut ne un solet còp. Segurament qu'eth patron vierie damb eth mètge dera assegurança, reprocharie as pairs era guitèra deth hilh e talharie totes es objeccions damb es indicacions deth mètge, entà qui toti es òmes son plei de salut, mès que son uns feniants. De hèt, en aguest cas non li mancarie era arrason. En realitat, dehòra dera somnoléncia, vertadèrament superflua, de qui a dormit molt, Gregor se sentie fòrça ben e enquia auie molta gana.

Mentre pensauè pressadament en tot aquerò, sense poder decidir-se a gèsser deth lhet -just quan en revelh sonèren es sèt mens quart-, tustèren damb precaucion ena pòrta, qu'ère ath cant dera cabecèra deth lhet.

-Gregor -cridèren; ère sa mair- son es sèt mens quart. Non te n'anaues de viatge?

Quina veu mès doça! Gregor s'espauric quan escotèc era sua veu de responsa: qu'ère indenegablament era sua veu d'abans, mès qu'ère barrejada damb un fiulet irrepresible e dolorós, qu'en prumèr moment deishauè gèsser es paraules damb tota claror, entà arroeinar-les de seguida quan ressonauen, ath punt que non sabies se les auies escotat ben. Gregor aurie volgut respóner en detalh e explicà'c tot, mès en aqueres circumstàncies, se limitèc a dèder:

-Òc, gràcies, mama, ja me lheui.

Com era pòrta ère de husta, era transformacion dera veu de Gregor non se notèc ben dehòra, perque sa mair se tranquil·lizèc

damb era responsa e se n'anèc en tot arrossegat es pès. Mès per aqueth petit dialòg es auti membres dera família se n'auien encuedat que Gregor, inesperadament, encara ère en casa, e sa pair ja tustau en ua des pòrtes lateraus, doçament, mès damb eth punh.

-Gregor, Gregor -cridèc-, qué i a?

Ath cap d'un moment insistic un aute còp damb veu mès seriosa:

-Gregor! Gregor!

Darrèr dera auta pòrta laterau era fraia de Gregor se planhie en veu baisha:

-Gregor? Que non te trapes ben? Que te cau bèra causa? Gregor les responec as dus ath còp:

-Ja sò prèst -s'esforçau damb ua prononciacion conscienciosa e longues pauses entre cada paraula, entà qu'era sua veu non semblèsse estranha. Sa pair tornèc tà taula tà esdejoar, mès era sua fraia shebitegèc:

-Gregor, daurís, ta'c supliqui.

Gregor non sonque non pensaue daurir, mès que se predaue dera precaucion, aquerida enes viatges, de clauar totes es pòrtes de nets, enquia en casa sua.

Peth moment volie lhear-se tranquilament e en patz, vestir-se e sustot esdejoar, e sonque dempús, pensarie ena rèsta, perque ja vedie ben qu'en lhet era reflexion non amiarie a cap conclusion rasonabla. S'embrembèc d'auer sentut soent en lhet un petit mau provocat dilhèu per ua mala posicion, qu'en lhear-se resultaue pura imaginacion, e ère curiós de saber com desapareisherien pòc a pòc es sues fantasies presentes. Non auie cap de dobte qu'era transformacion dera veu ère sonque er anonci d'un bon costupat, era malautia professionau des viatjants.

Trèir-se eth cobrelhet ère de bon hèr; li calie sonque holar-se un shinhau e queirie solet. Mès anar mès enlà serie complicat, mès que mès perque ère enormament ample. Li aurien calgut braci e mans entà lhear-se, mès en sòn lòc, auie sonque nombroses pautetes que se botjauen desparièrament sense interropcion, e qu'ath delà, non podie dominar-les. Quan sajaue d'arronsar-ne ua, s'estiraue ua auta; e se per fin executaue damb ua pauta ço

que volie, mentretant totes es autes trabalhauen, coma liberades, damb ua agitacion extrema e dolorosa. “Non cau demorar en lhet sense hèr arren”, se didec Gregor.

Prumèr sagèc de gèsser deth lhet damb era part inferiora deth còs, mès aguesta part inferiora, que per cèrt, encara non l’auie vista e non se’n podie hèr ua representacion exacta, se mostrèc massa pesanta. Anaue pòc a pòc, e quan per fin, lèu furiós, possèc entà deuant damb totes es sues fòrces, sense cap precaucion, calculèc mau era direccion e se dèc un patac damb es pès deth lhet, e eth mau escodent que sentec li ensenhèc qu’en aqueth moment, era part inferiora deth sòn còs ère dilhèu era mès sensibla.

Sagèc donques de començar per trèir era part de naut deth còs, en tot virar eth cap tara esponèra damb compde. Açò siguec facil, e, a despriet dera sua amplada e pes, tot eth còs seguic doçament era rotacion deth cap. Mès quan vedec qu’eth cap li penjaue en aire dehòra deth lhet, auec pòur de continuar d’aquera forma, perque se per fin se deishauè quèir, calerie un miracle entà que non se hèsse mau en cap. E en aqueth moment, non podie pèrder eth coneishement a cap prètz; s’estimaue mès demorar en lhet.

Mès quan dempús de hèr eth madeish esfòrç, tornèc entre sospirs tara posicion iniciiau e vedec un aute còp es pautetes que lutauen entre eres, dilhèu damb mès fúria qu’abans, e non trapèc cap possibilitat de méter orde e patz en aqueth caòs, tornèc a dider-se que non podie demorar en lhet e que çò de mès rasonable ère sacrificà’c tot, s’i auie era mendra esperança de liberar-se deth lhet. Mès ath madeish temps non desbrenbèc qu’ua reflexion serena vau mès que totes es decisions desesperades. En moments com aqueth, guardaue pera hièstra tan agudament que podie; mès malerosament, pòga confiança e alegria li podie dar era vista dera broma maitiau, qu’amagaue enquiar aute costat deth carrèr estret. “Ja son es sèt”, se didec en tornar a sonar eth revelh, “ja son es sèt e encara i é era broma”. Restèc cochhat tranquilament ua estona, en tot alendar feblament, com se demorèsse qu’eth silenci absolut restaurarie era situacion reau e naturau.

Mès dempús se didec: “Abans que tòquen es sèt e quart me cau

auer gessut deth lhet completament. Ath delà, encara vierà bèth un deth magazèm e demanarà per jo, perque lo daurissen abans des sèt.” Alavetz comencèc a balançar uniformament tota era longada deth sòn còs dehòra deth lhet. Se se deishauè quèir deth lhet d’aguesta manèra, probablament non se harie mau en cap, que lheuarie energicament ena queiguda. Era esquia semblaue èster pro dura; non li passarie arren en quèir en tapís. Era sua preocupacion mès grana ère eth fòrt tapatge que harie, que segurament provocarie ath darrèr de totes es pòrtes, se non un espant, aumens ua inquietud. Mès calie arriscar-se.

Quan Gregor ja auie trèt miei còs deth lhet -eth nau metòde ère mès un jòc qu’un esfòrç, li calie sonque balançar-se a batzacades-, pensèc qué simple serie tot se quauquarrés venguesse a ajudar-lo. Dues personas fòrtes -pensèc en sa pair e ena massa- aurièn bastat; les calerie sonque passar es braci per dejós dera sua esquia arquejada, desenganchar-lo deth lhet, ajocar-se damb era carga e alavetz tier compde que se virèsse en solèr, a on es pautetes traparien ua utilitat. Mès sense compdar qu’es pòrtes eren barrades damb clau, li calie vertadèrament demanar ajuda? A despriet de totes es dificultats, quan ac pensèc non poguec reprimir un arridolet.

Ja ère ath punt que damb ua balançada mès fòrta lèu non poirie mantier er equilibri, e auie de préner ua decision definitiva, perque mancauen sonque cinc minutes entàs sèt e quart. Alavetz tustèren ena pòrta der apartament. “Qu’ei bèth un deth magazèm”, se didec, lèu petrificat, en tot qu’es pautetes li barauen tant mès de prèssa. Per un moment, tot demorèc en silenci. “Non daurissen”, se didec Gregor, atrapat per ua esperança absurda. Mès dempús, naturaument, coma tostemp, era massa anèc tara pòrta damb pas fèrm e dauric. A Gregor li calec sonque escotar era prumèra paraula de salutacion deth visitant entà saber se qui ère: er apoderat en persona. Perqué Gregor ère condemnat a trabalhar en ua empresa a on era mendra abséncia provocaue era mès gròssa sospita? Èren donques toti es emplegats, ua banda de mandrèncs? Non i auie entre eri cap òme leiau e fidèu que simplement per auer mancat un parelh d’ores de trabalh peth maitin, se tornaue lhòco de remordiment e ja non ère

capable de gesser deth lhet? Non bastaue enviar un aprendís entà anar demanar -s'er interrogatòri ère absolutament necessari-, qu'auie de vier er apoderat en persona, e auien de hèr a veir a tota era innocentia família, qu'era investigacion d'aqueth sospitós ahèr se podie confiar sonque ath judici der apoderat? A consequéncia mès dera excitacion que li provocauen aqueri pensaments, que d'auer prengut ua vertadera decision, sautèc deth lhet damb totes es sues fòrces. Se produsic un còp sonor, mès que non siguec pròpiament un esclafit. Eth tapís amortic un shinhau era queiguda, e tanben era esquia ère mès elastica que Gregor auie pensat; eth tapatge, donques, siguec sord e non guaire remercable. Mès non auie lheuath eth cap coma calie, e se dèc un patac; lo virèc e hereguèc eth tapís damb ràbia e dolor.

-Aqui laguens a queigut bèra causa -didec er apoderat ena cramba dera quèrra. Gregor sagèc d'imaginar que quauquarren semblant li passèsse bèth dia ar apoderat; possibilitat que calie adméter. Mès coma brutau responsa ad aquera question, er apoderat dèc un parelh de passi decidits ena cramba deth costat, en tot hèr a carrinclar es sues bòtes vernides. Dera cramba dera dretha, era fraia shebitegèc entà informar-li:

-Gregor, que i é er apoderat.

“Ja ac sabi”, se didec Gregor; mès non gosèc lhear pro era veu entà qu'era sua fraia ac poguesse enténer.

-Gregor -didec alavetz sa pair ena cramba dera quèrra-, eth senhor apoderat a vengut e demane perquè non as agarrat eth prumèr tren. Non sabem que mos li cau díder. Per ua auta part, vò parlar damb tu en persona. Atau que daurís era pòrta, per favor. Eth aurà era bondat de desencusar eth desorde dera cramba.

-Bon dia, senhor Samsa -intervenguec er apoderat damb finesa.

-Non se trape ben -didec sa mair ar apoderat, en tot que sa pair encara parlaue deuant dera pòrta-, non se trape ben, me creigue, senhor apoderat. Senon, com anaue a pèrder Gregor un trèn! Eth gojat pense sonque en magazèm. Sò enfadada damb eth perque non ges jamès ath ser; ara pòrte ja ueit dies ena ciutat, e cada ser a demorat tà casa. Se sè damb nosati en taula e lieg eth diari en

silenci o estúdie es oraris des trèns. Se distrè damb trabalhs de marqueteria. Ara per exemple en dues o tres serades a talhat un marc petit; s'estonarà vosté, que polit qu'ei; qu'ei penjat ena sua cramba; de seguit lo veirà, tanlèu que mos daurisque. De tota manèra, sò contenta que i sigue vosté aciu, senhor apoderat; nosati solet non l'auriem convençut entà daurir era pòrta; qu'ei testut; e plan que non se trape ben, encara qu'aguest maitin ac age negat.

-Ara vau -didec Gregor tot doç e pausadament, e non se botgèc entà non pèrder cap mot dera convèrsa.

-Senon, senhora, jo tanpòc m'ac pogui explicar -didec er apoderat-; demorem que non sigue arren de seriós. Encara que, per ua auta part, me cau díder que nosati, es comercants -per sòrt o per desgràcia, com se volgue-, tot soent non auem mès remèdi que véncer ua laugèra indisposicion en consideracion as negòcis.

-Alavetz, que pòt passar ja eth senhor apoderat? -demanèc eth pair impatient, e tornèc a tustar ena pòrta.

-Non -didec Gregor.

Ena cramba dera quèrra se hec un silenci penós; ena cramba dera dreita era fraia se metec a sanglotar.

Perqué non i anaue era sua fraia damb es auti? Segurament venguie de lhear-se deth lhet e encara non auie començat a vestir-se. E perqué ploraue donques? Perqué Gregor non se lheaue e deishaue passar ar apoderat? Perqué riscaue de pèrder eth trabalh, e perqué alavetz eth patron tornarie a perseguir as pairs damb es vielhi deutes? Mès en aqueth moment non calie preocupar-se per aquerò. Gregor encara ère aqui e non pensaue de cap manèra abandonar ara sua família. Peth moment, jadie dessús deth tapís, e arrés que sapiguésse eth sòn estat li aurie demanat seriosament que deishèsse passar ar apoderat. Mès per aquera petita descortesia, que mès tard serie facil trapar-li ua desencusa adequada, Gregor non podie èster despachat de còp. E a Gregor li semblèc qu'ère fòrça mès rasonable que lo deishessen en patz, en lòc de molestar-lo damb plors e exortacions. Mès ère justament era incertitud çò qu'importunaue as auti e disculpaue eth sòn comportament.

-Senhor Samsa -didec er apoderat en tot lheuar era veu-, qué passe? S'embarre vosté ena sua cramba, ditz sonque òc e non, li complique era vida as sòns pairs de forma innecessària, e faute -sigue dit de passada- as sues obligacions professionaus de manèra vertadèrament inaudida. Parli aciu en nòm des sòns pairs e deth sòn patron e li demani molt seriosament ua explicacion clara e immediata. Sò estonat, sò estonat. Me pensaua qu'ère un òme tranquil, senat, e ara semble que, de patac, vò començar a hèr mòstra d'estranches manies. Agust maitin eth patron m'insinuèc ua possibla explicacion des sues fautes, relacionada damb un crubament que se li confièc non hè guaire, mès jo lèu li è dat era mia paraula d'onor, qu'aquera explicacion non podie èster fondada. Mès ara que veigui era sua incomprendibla testudèria, me uege intervier en favor de vosté. E era sua posicion qu'ei luenh d'èster segura. Ath començament qu'auia era intencion de dider-li tot açò en privat, mès com vosté me vò hèr a pèrder eth temps entad arren, non veigui perqué an d'estar-ne ath corrent tanben es sòns pairs. E ben, darrèrament, eth sòn rendement a estat fòrça insatisfactòri. Cèrtament, aguesta sason non ei era mès bona entà hèr boni tractes, ac reconeishem; mès non i a cap de sason der an que non se hèsque cap de tracte, senhor Samsa, non n'i pòt auer.

-Mès senhor apoderat -cridèc Gregor indignat, excitat ath punt de desbrembar-se'n dera rèsta-, ara daurisqui. Ua laugèra indisposicion, ua romèra, non m'an deishat lheuar-me. Encara sò en lhet. Però ja sò tot esberit, ara madeish me lhèui, un shinhalet de paciència! Açò non va tan ben com pensaua, però ja me trapi melhor. Com pòt atacar a ua persona ua causa atau? Ager ath ser me trapaua fòrça ben, es mèns pairs plan qu'ac saben, o mèslèu, ager ath ser auí un petit pressentiment. Qué non m'ac an notat?

Perqué non ac aurè dit en magazèm! Tostemp penses que pòs passar era malautia sense quedar-te en casa. Senhor apoderat! Tracte ben as mèns pairs! Toti es repròches que me hè, non a cap motiu; jamès m'an dit arren de tot aquerò. Dilhèu vosté non a liejut es darrères comandes que sò hèt. De tota manèra, anarè en trèn des ueit, aguestes dues ores de repòs que m'an dat fòrces. Non cau que demore, senhor apoderat, ja vau tath magazèm, e

age era bondat de dider-l'ac ath senhor patron, e presentar-li es mèns respèctes.

En tot que Gregor proferie aqueres paraules, lèu sense saber se qué diguie, s'apropèc tara calaishèra, segurament gràcies ara practica aquerida en l'het, e sagèc de meter-se dret en tot apuar-s'i. Volie efectivament daurir era pòrta, volie efectivament deishar-se veir e parlar damb er apoderat. Auie eth talent de saber qué diderien es auti, que tant li insistien, quan lo vedessen. Se s'espantauen, alavetz Gregor ja non aurie cap responsabilitat e poirie restar tranquil. E s'ac prenien tot damb calma, alavetz non aurie cap arrason entà meter-se nerviós, e se se daue aire, poderie arribar tara estacion entàs ueit. Ath començament s'esguiltèc quauqui còps pera superfícia lisa deth mòble, mès finaument tornèc a possar e se metec dret. Deth mau de vrente, ja non hège cas, encara que li escodie fòrça. Alavetz se deishèc quèir en dorsier d'ua cagira qu'ère apròp e s'agarrèc des cants damb es pautetes. Atau recuperèc eth sòn contròtle e se carèc, entà poder escotar ar apoderat.

-An compregut ua soleta paraula? -demanèc er apoderat as pairs- Non serà que mos pren eth peu?

-Per amor de Dieu -didec era mair en tot que ploraue-. Dilhèu ei molt malaut e nosati lo turmentam. Grete, Grete! -cridèc dempús.

-Mama? -didec era fraia der aute costat. Se comunicauen a trauès dera cramba de Gregor-. Te cau anar cercar ath mètge immediatament. Gregor ei malaut. Hè lèu, eth mètge. As entenut com a parlat?

-Ère ua veu d'animau -didec er apoderat, tot doç comparat damb es idòls dera mair.

-Anna, Anna! -cridèc eth pair ena nèira, cap ara codina, en tot que picaue de mans- Vèn a cercar un sarralhèr!

E ja crotzauen ath córrer era nèira es dues gojates, en tot hèr fro-fro damb es pelhes -com s'auie vestit era fraia tant de prèssa?- e daurien bruscamet era pòrta der apartament. Mès non s'entenec barrar era pòrta; l'aurien deishat dubèrta, com ei pròpi des cases a on arribe ua grana desgràcia.

Gregor ère fòrça mès tranquil. Cèrtament, non comprenien es

sues paraules, per mès qu'ada eth li semblauen pro clares, mès clares qu'abans, dilhèu perque era aurelha s'i auie acostumat. Aumens, ja creiguien que bèra causa anaue mau damb eth, e èren prèsti entà ajudar-lo. Era confiança e seguretat des prumèras disposicions que preneren lo solatgèren. Sentie que tornaue a formar part dera umanitat, e demoraue d'andús, deth mètge e deth sarralhèr, encara que non les distinguie ben, resultats espectaculars e susprenenti.

Es convèrses venentes serien decisives, e entà pr'amor d'auer era veu mès clara possible, estosseguèc un shinhau, mès s'esforcèc de hè'c tot doç, perque dilhèu tanben aqueth tapatge sonaue diferent dera tos umana, e eth ja non gosauè jutjar per eth madeish. Mentretant, ena cramba deth costat i auie un silenci absolut. Dilhèu es pairs shebitejauen damb er apoderat, seiguts en taula; dilhèu toti escotauen darrèr dera pòrta.

Gregor auancèc pòc a pòc cap ara pòrta damb era ajuda dera cagira, la deishèc aqui, se lancèc contra era pòrta e se tenguec dret -es coishinets des pautetes auien un shinhau de còla-, e descansèc der esfòrc ua estona. Dempús sagèc de virar era clau damb era boca. Malurosament, semblaue que non auie cap dent pròpiament dit -damb qué agarrarie ara era clau?-, mès en cambi, es barres èren molt fòrtes; en tot servir-se'n, hec anar era clau, sense encuedar-se'n que se hège mau, perque un liquid escuro li gessie dera boca, colaue pera clau e gotejaue en solèr.

-Escoten -didec er apoderat ena cramba deth costat -, vire era clau.

Aquerò encoratgèc fòrça a Gregor; mès toti, sa pair e sa mair tanben, li aurien d'auer cridat: "Au, Gregor", li aurien d'auer cridat: "non t'artures, flòca-li!". E quan pensèc que toti seguien damb tension es sòns esfòrci, mosseguèc era clau damb totes es fòrces que poguec reünir, lèu inconscient. Segontes que viraue era clau, eth viraue tanben ath torn dera clauadura; se sostenguie sonque damb era boca, e segontes eth besonh, se penjaue dera clau o la tornaue a sarrar entà baish damb tot eth pes deth còs, segontes eth besonh. Eth son clar dera clauadura, quan per fin se dauric, desvelhèc literaument a Gregor, qu'en tot alendar fòrt, se

didec: “Non me calie donques eth sarralhèr”; e metec eth cap ena manilha entà acabar de daurir era pòrta.

Com auec de daurir era pòrta d’aquera manèra, encara que de hèt ère pro dubèrta, eth encara non ère visible. Prumèr auec de virar tot doç ath torn d’ua des huelhes dera pòrta, damb molta precaucion se non volie quèir d’esquia just deuant dera entrada dera cramba. Encara ère aucupat damb aqueth complicat movement e non auie temps de preocupar-se de ua auta causa, quan entenec ar apoderat hèr un fòrt “Ò!” -que sonèc com er aire quan fiule- e vedec com eth, qu’ère plaçat mès apròp dera pòrta qu’es auti, se tapaue era boca dubèrta damb era man e retrocedie pòc a pòc, com expulsat per ua fòrça invisibla e regulara.

Era mair -que maugrat era preséncia der apoderat ère aquiu damb es peus despientadi dera net passada, toti erissadi- guardèc prumèr ath pair damb es mans juntes, dempús auancèc dus passi cap a Gregor e queiguec en solèr en miei des sòns pelhòts, estienudi ath sòn torn, damb era cara amagada en pitrau. Eth pair sarrèc eth punh damb expression ostila, com se volguesse possar a Gregor laguens dera sua cramba, guardèc insegur ath torn deth salon, dempús se caperèc es uelhs damb es mans e plorèc enquia hèr a tremolar eth sòn robust pitrau.

Gregor non entrèc donc en salon, mès que s’emparèc per laguens ena huelha dera pòrta qu’ère barrada, de manèra que se li vedie sonque era mitat deth còs, damb eth cap inclinat de costat entà espisar as auti. Mentretant, ja ère mès de dia; en aute costat deth carrèr se retalhaue clarament ua part der edifici interminable, nerosenc, de deuant -un espitau-, damb era austèra façada trincada per hièstres simetriques; encara ploiguie, mès sonque damb gròssi goterèrs visibles un a un, e lançadi literaument un a un en tèrra. Ena taula i ère eth servici der esdejoar en nombre abundant, perque entath pair er esdejoar ère eth minjar mès important deth dia, que perlongaue ores e ores damb era lectura de diferenti diaris. Just ena paret de deuant penjaue ua fotografia de Gregor en servici militar, damb uniforme de tenent, era espada ena man, en tot qu’arrie despreocupat e demanaue respècte entath sòn pòrt e eth sòn uniforme. Era pòrta que daue tara nèira ère dubèrta, e com era pòrta der apartament

tanben n'ère, se vedie tà dehòra eth soleret e eth començament dera escala que portaeu entà baish.

-E ben -didec Gregor, qu'ère ben conscient d'èster er unic qu'auie conservat era calma-, ara madeish me vestisqui, empaqueti eth mostrari e marchi. E que me deisharatz, e que me deisharatz anar? Ara, senhor apoderat, ja vè vosté que non sò testarrut e que m'agrade trabalhar; viatjar qu'ei penós, però jo non poiria víuer sense viatjar. Entà on va vosté, senhor apoderat? Entath magazèm? Òc? Que condarà era vertat? Un pòt èster incapable de trabalhar momentanèament, mès alavetz ei eth moment just entà rebrembar-se des sòns servicis passadi, e entà pensar que mès tard, un còp desapareishut er obstacle, un trabalharà tant mès actiu e concentrat. Jo è un deute molt gran damb eth senhor patron, vosté ac sap pro ben. Per auta part, me cau cuedar des mèns pairs e dera mia fraia. Sò en.hangat, però me'n gesserè. Non m'ac hèsque vosté mès dificil, que ja n'ei, e se mete vosté deth mèn costat en magazèm! Ath viatjant non l'estimen, ja ac sabi. Se pensen que guanhe un pialèr de sòs e que viu era bona vida. Non an cap motiu especiau entà reconsiderar aguest prejudjat. Mès vosté, senhor apoderat, vosté a ua perspectiva des causes mès bona qu'es auti emplegats, e tanplan, l'ac digui en confiança, qu'eth madeish senhor patron, qu'ena sua qualitat d'empresari, s'enganhe damb facilitat enes sòns jutjaments en detriment der emplegat. Vosté tanben sap molt ben qu'eth viatjant, que passe lèu tot er an dehòra deth magazèm, ei victima propícia de chafarderies, incidents e queishes infondades, que li resulte lèu impossible de defensar-se'n, perque tot soent non n'ei informat, e sonque mès tard, quan a acabat un viatge, rendut, e torne tà casa, comence a sénter en carn pròpia es dolentes conseqüències, sense que pogue descurbir es causes. Senhor apoderat, non marche sense dider-me aumens ua paraula, que me pròve que me da era arrason, encara que sigue en ua petita part!

Mès er apoderat s'auie virat as prumèras paraules de Gregor, e lo guardaue de reuelh, en tot holar es pòts. E mentre que Gregor parlaue non s'arturèc ne un moment, mès que se n'anèc cap ara pòrta sense perder-lo de vista, pòc a pòc, com s'i auesse ua

proïbicion secrèta d'abandonar eth salon. Arribèc per fin ena nèira, e dera forma brusca que treiguec eth pè deth salon, s'aurie pogut pensar que li cremaue era sòla. Ja ena nèira, estirèc eth braç tot dret cap ara escala, com se demorèsse trapar-i ua liberacion vertadèrament subernaturau.

Gregor comprenec que non podie deishar anar ar apoderat en aqueth estat a cap prètz, se non volie méter en perilh extrem eth sòn emplec en magazèm. Es pairs non ac comprenien atau, perque ath long des ans s'auien convençut que Gregor ère collocat en aqueth magazèm entà tota era vida, e ath delà, ja èren tan pressadi damb es preocupacions deth moment, qu'auien deishat de pensar en futur. Mès Gregor òc que pensaue en avier. Calie retier ar apoderat, tranquillizar-lo, convencer-lo e fin finau vencer-lo; eth futur de Gregor e dera sua família en depenie. S'aumens i auesse estat era sua fraia! Era ère intelligenta; ja auie plorat quan Gregor encara ère tranquil·lament cochat d'esquia. Er apoderat, hemnassèr, plan que s'aurie deishat manejar per era; era aurie barrat era pòrta der apartament e li aurie trèt era pòrta ena nèira. Mès era sua fraia non i ère, e Gregor se n'auie de gèsser tot solet. Sense pensar qu'encara non coneishie es sues naues aptituds entà botjar-se, e sense pensar tanpòc qu'es sues paraules, possiblament, e tanben probablament, un còp mès non s'auien compregut, s'apartèc dera huelha dera pòrta, se dauric pas pera dubertura e sagèc d'arribar enquiar apoderat, que ridiculament arrapaue damb es dues mans era barana deth soleret; mès en cercar a on sostentar-se, queiguec immediatament en tèrra damb es sues nombroses pautetes, en tot que hège un petit crit. Tanlèu com passèc aquerò, auec per prumèr còp aqueth dia ua sensacion de benèster fisic: es pautetes auien eth solèr fèrm per dejós; notaue damb gòl que li obedien perfectament; enquia sajauen de portar-lo a on volie; e alavetz pensèc qu'eth remèdi definitiu de toti es sòns patiments ère imminent. Mès en madeish instant que, dera inèrcia, se balançauè en solèr, deuant de sa mair, e non pas luenh d'era, aguesta, que semblaue enfonsada enes sòns pensaments, sautèc d'un còp, e en tot estirar es braci, damb es mans dubèrtes, cridèc:

-Ajuda, per amor de Dieu, ajuda!

Inclinaue eth cap com se volguesse veir milhor a Gregor, mès contràriament, reculèc sense sentit. Auie desbrenbat que darrèr d'era i ère era taula parada; quan i arribèc, s'i seiguec dessús deprèssa com per distraccion, e semblèc que non s'encuedaue que tiraue era cafetèra e eth cafè se vessaue a gotilhs en tapís.

-Mama, mama -didec Gregor en veu baisha en tot que l'heuaue era vista entada era. Per un moment se desbrenbèc completament der apoderat; per contra, en veir eth cafè que se vessaue, non podèc evitar de mastulhar en vued quauqui còps. Era mair tornèc a cridar, sautèc dera taula e queiguec enes braci deth pair, que corrie cap a era. Mès Gregor non auie bric de temps entàs sòns pairs; er apoderat ja ère ena escala; damb era maishèra ena barana, guardèc per darrèr còp entà darrèr. Gregor agarrèc era enventida entà poder atrapar-lo damb seguretat, e er apoderat deuec de sospitar bèra causa, perque sautèc d'un solet còp quauqui gradons e desapareishec, mès encara hec un "oooo!" qu'arressonèc per tota era escala der edifici. Malurosament, era escapada der apoderat semblèc desconcertar per complet ath pair, qu'enquia alavetz auie estat relativament seren; perque en lòc de córrer darrèr der apoderat o aumens non arturar a Gregor, agarrèc damb era man dreita eth garròt der apoderat, que se l'auie deishat en ua cagira amassa damb eth chapèu e er abric, e damb era quèrra un gròs diari que i auie dessús dera taula, e en tot que trucaue damb es pès en solèr comencèc a hèr a recular a Gregor tara sua cramba, en tot brandir eth garròt e eth diari. Cap des prècs de Gregor li servic, cap des sòns prècs se podèc comprèner, e per mès que viraue eth cap damb umilitat, sa pair non hège que trucar encara mès fòrt.

En aute costat, era mair auie daurit ua hièstra a despriet deth mau temps, e damb miei còs dehòra, se caperaue era cara damb es mans. Entre eth carrèr e era escala der edifici se formèc un fòrt corrent d'aire; es ridèus dera hièstra volauen, dessús dera taula bronien es diaris, e bèra huelha volategèc per tèrra. Implacable, eth pair possau e fiulaue com un sauvatge. Mès Gregor non auie encara cap practica de marchar tà darrèr, e era causa anaue plan pòc a pòc. Se li auessen deishat sonque virar-se, en un virament de uelhs aurie arribat ena sua cramba, mès auie

pòur d'impacientar a sa pair se perdie eth temps damb eth viratge, e a cada instant eth garròt ena man deth pair l'amençaue damb un patac mortau ena esquia o en cap. Mès finaument Gregor non auec mès remèdi, perque comprovèc damb orror qu'en recular non podie mantier era direccion; e alavetz, sense deishar de guardar a sa pair damb eth reuelh, comencèc a virar-se tant rapid que poguec, qu'en realitat ère plan doçament. Dilhèu sa pair se n'encuedèc dera sua bona volontat, perque deishèc de shordar-lo, e dirigic de luenh eth viratge damb era punta deth garròt.

S'aumens s'auesse arturat aqueth fiulet insuportable deth pair! A Gregor li hège a pèrder eth cap. Ja ère lèu completament virat quan, en tot escotar tostemp eth fiulet, s'enganhèc e se passèc de virada. Mès quan per fin se trapèc erós deuant dera pòrta, se revelèc qu'eth sòn còs ère massa ample entà passar sense mès. Sa pair, en sòn estat, naturaument non pensèc per exemple en daurir era auta huelha dera pòrta, entà deishar a Gregor pro espaci entà passar. Auie sonque ua idèa fixa: que Gregor entrèsse ena sua cramba tan rapid que poguesse. Jamès aurie permetut tanpòc es complicadi preparatius que Gregor auie de besonh entà meter-se dret e sajar de passar era pòrta d'aquera manèra. Ath contrari, possauè a Gregor entà deuant com se non i auesse cap obstacle, en tot hèr fòrça tapatge; darrèr de Gregor non sonauè pas era veu d'un solet pair; aquerò non ère cap broma, e Gregor se sarrèc ena pòrta entà passar sense considerar eth resultat. Se li lheuèc un costat deth còs e se quedèc atrauessat ena dubertura; er aute costat ère tot espelat e ena pòrta blanca restèren quauques taques hastigoses. Gregor ère blocat e non se podie mòir solet; es pautetes d'un costat li penjauen en aire en tot que tremolauen, es der aute èren estronhades contra eth solèr dolorosament. Alavetz eth pair li floquèc per darrèr un còp de pè fòrt e vertadèrament liberador e lo calèc laguens dera cramba, en tot que sagnaue a gotilhs. Dempús barrèc era pòrta damb eth garròt, e finaument se hec eth silenci.

II

Sonque a boca de nets Gregor se desvelhèc d'ua sòn pesanta, semblanta a ua mala-gana. En realitat non s'aurie desvelhat mès tard, encara que non l'auessen molestat, perque sentie qu'auie descansat e dormit pro, mès li semblèc que l'auien desvelhat ues cauishigades furtives e eth tapatge que hège era pòrta que daue tara nèira en barrar-la damb precaucion. Era lum des fanaus electricics deth carrèr esclarie un shinhau eth plafond e era part de naut des mòbles; mès ath dejós, a on ère Gregor, ère escuro. En tot paupar damb es antenes, qu'aprenie a apreciar per prumèr còp, s'esguiltèc pòc a pòc, encara chauput, enquia era pòrta, entà pr'amor de veir qué auie passat. Eth sòn costat quèr ère tot ua cicatritz longa que li tiraue desagradablament, e l'obligauè a coishejar damb es dues ringlères de pantes. Per cèrt, ua des pantes, que s'auie herit seriosament en cors des incidents deth maitin -ère lèu un miracle que siguesse sonque ua-, s'arrossegauè sense vida.

Sonque quan arribèc ena pòrta vedec çò que l'auie atirat envèrs era; ère era flaira de bèra causa comestibla. I auie un bòl plen de lèit sucrada, a on nadauen bocinets de pan blanc. Lèu se n'arric de content, perque auie encara mès gana que peth maitin, e metec eth cap ena lèit enquiàs uelhs; mès de seguida l'auèc de trèir desenganhat, non sonque pera dificultat de minjar pr'amor deth penós estat deth sòn costat quèr -podie sonque minjar se tot eth còs collaborauè en tot panteishar-, mès qu'ath delà, era lèit, qu'auie estat tostemp era sua beguda favorida -e per aquerò, segurament, l'ac auie metut era sua fraia-, ja non li agradaue; s'apartèc damb hàstic deth bòl e s'arrosseguèc tath miei dera

cramba. Gregor vedec pera henedura dera pòrta qu'era lum de gas ère alugada en salon, mès mentre qu'a aquera ora deth dia eth pair auie eth costum de liéger en veu nauta eth diari dera tarde ara mair, e a viatges ara fraia, alavetz non se sentie arren. O dilhèu aquera practica dera lectura, qu'era fraia tostemp li condaue enes cartes, s'auie perdut darrèrament. Eth silenci regnaue pertot, encara qu'era casa non ère cap ueda. "Quina vida mès tranquilla que pòrte era mia família!", se didec Gregor, e ath temps que guardaue de hit a hit ena escuretad, se sentec plan orgulhós d'auer procurat as sòns pairs e ara sua fraia ua vida atau, en ua casa tan polida. Mès qué passarie se tota aquera patz, tot aqueth benèster, tota aquera alegria s'acabèssen ara dramaticament! Entà non perder-se damb aqueri pensaments, Gregor s'estimèc mès meter-se en movement e serpejar per tota era cramba tà naut e tà baish.

Pendent aqueth long ser, un còp se dauric un shinhau ua pòrta laterau, que se barrèc de seguida, e un aute còp era auta; dilhèu bèth un auie eth besonh d'entrar, mès tanben massa dobtès. Gregor s'arturèc deuant dera pòrta que daue entath salon, determinat a hèr passar ath visitant indecís, o aumens a saber se qui ère; mès era pòrta ja non se dauric mès e Gregor demorèc inutilament. Peth maitin, quan es pòrtes èren barrades damb clau, toti auien volgut entrar, e ara qu'eth n'auie daurit ua, e qu'es autes auien estat dubèrtes pendent eth dia, arrés venguie e ath delà, es claus èren metudes enes pans, per dehòra.

Ben entrada era net s'amortèc era lum deth salon; ère facil constatar qu'es sòns pairs e era sua fraia auien velhat enquia alavetz, perque se podèc entèner clarament com toti tres s'aluenhauen de puntetes. Segurament arrés mès entrarie enquiath maitin; atau qu'auie fòrça temps entà pensar en patz com ordenar era sua vida a compdar d'alavetz. Mès aquera cramba de plafond naut, ueda, a on se vedie obligat a demorar, cochat de bocadents, li hège pòur, sense que poguesse trapar era causa, perque dempús de tot, ère era cramba a on viuie hège cinc ans. Damb un movement miei inconscient, e damb un shinhau de vergonha, se calèc dejós deth sofà, a on, maugrat qu'ère un shinhau estronhat e que non podie lhear eth cap, de seguida se

trapèc ben, e sonque se planhie d'auer eth còs tan ample que non lo podie méter tot dejós deth sofà.

Atau demorèc tota era net, a estones miei dormit. Era gana tostemp lo desvelhaue en suberesaut; e a estones enfonsat en preocupacions e vagues esperances, mès que totes portauen ara conclusion que peth moment li calie restar tranquil e hèr suportables ara sua família, pera sua paciència e consideracion, es molèsties qu'en sòn estat present se vedie obligat a causar- les.

De bon maitin -encara trincaue eth dia- Gregor auec era ocasion de comprovar era fòrça des decisions que venguie de préner, perque era sua fraia, lèu tota vestida, dauric era pòrta que daue entara nèira e campèc entà laguens nerviosa. Non lo trapèc de seguida, mès quan lo vedec dejós deth sofà -Dieu mèn, en bèth lòc se deuie calar, non podie auer volat!- s'espauric tant que, sense poder dominar-se, tornèc a barrar era pòrta per dehòra. Mès deuec empenedir-se deth sòn comportament, perque immediatament la tornèc a daurir e entrèc de puntetes, com s'entrèsse ena cramba d'un malaut grèu o d'un estranh. Gregor auie trèt eth cap just ath ras dera espòna deth sofà e la guardaue. Se n'encuedarie que s'auie deishat era lèit, e com aquerò non podie de cap manèra èster per manca de gana, li portarie un aute aliment mès adequat? Se non ac hège era soleta, eth s'estimaue mès morir de gana que hè-la'c a veir, encara qu'en realitat se delie per gèsser de dejós deth sofà, lançar-se as pès dera sua fraia e demanar-li bèra causa bona tà minjar. Mès era sua fraia remerquèc immediatament estonada qu'eth bòl ère plen, e que s'auie vessat dehòra sonque un shinhalet de lèit; l'arremassèc -non damb es mans, en vertat, mès damb un drap- e se l'emportèc. Gregor ère fòrça curios de veir qué li portarie en escambi, e ne hec es mès diuèrses conjectures, mès jamès aurie podut endonviar çò qu'era bona dera sua fraia hec.

Entà provar eth sòn gust, li portèc un assortiment complet, tot estienut en un diari vielh. I auie legums passades, miei poirides; uassi deth sopar de delànet, banhadi en ua saussa blanca que s'auie calhat; quauques panses e amelhes; un hormatge, que Gregor l'auie declarat imminjable hège dus dies; un pan sense untar, un aute untat damb boder e un aute untat damb boder e

sau. Ath delà ahigec eth bòl, que probablament li quedaue destinat entà tostemp, damb aigua. Com sabie que Gregor non minjarie deuant d'era, se retirèc de prèssa per delicadesa e clauèc era pòrta, entà que Gregor sabesse que se podie méter tan comòdament com volguesse. En apropar-se ath minjar, es pautetes li tremolauen. Per auta part, es herides ja deuïen d'èster completament guarides, perque non sentie cap impediment; aquerò li estonèc, e pensèc qu'un mes abans s'auie talhat un shinhau en dit damb un guinhauet e delàger era herida encara li hège fòrça mau. "Aurè ara mens sensibilitat?", pensèc, ath temps que chucaue ahamat eth hormatge, que de toti es aliments ère eth que prumèr e damb mèr fòrça l'auie atirat. Damb es uelhs lermosi d'alegria, s'empassèc un darrèr der aute eth hormatge, es legums e era saussa; en cambi, es aliments fresqui non li agradauen; non podie ne suportar era aulor que hègen, enquiath punt d'auer d'apartar un shinhau es causes que volie minjar. Ja hège ua bona estona qu'auie acabat, e jadie, esvagat, en madeish lòc, quan era fraia virèc pòc a pòc era clau, coma senhau tà que poguesse retirar-se. Maugrat qu'ère endormiscat, s'espantèc de patac e tornèc a amagar-se enventit dejós deth sofà. Mès demorar dejós deth sofà, encara que siguesse sonque era estoneta qu'era fraia s'estèc ena cramba, li costèc un gran esfòrç, perque dempús de dinar tan copiós eth sòn vrente s'auie arredonit un shinhau e lèu non podie alendar en aqueth lòc estret. Miei estofat e damb es uelhs un shinhau gescudi, vedec com era sua fraia, que non sospitaue arren, arremassaue damb ua graèra non sonque es sobres, mèr tanben es aliments que Gregor non auie tocat, com se siguessen inservibles, e com ac metie tot en un farrat que caperaue damb un caperader de husta e s'ac emportaue dehòra. Tanlèu com era se virèc, Gregor gessec de dejós deth sofà, s'estirèc e se dilatèc.

D'aguesta manèra recebec Gregor eth sòn minjar cada dia, un còp ath maitin, quan es pairs e era mossa encara dormien, e eth segon còp dempús que toti auïen dinat, perque alavetz es pairs tanben dormien ua estona e era fraia enviaue ara mossa tà hèr bèra encomana. Plan que non volien que Gregor moriguessè de hame, mèr dilhèu non auriè pogut suportar d'èster ath corrent

deth sòn neuriment mès que de paraula, o dilhèu era fraia les volie estauviar ua pena mès, per petita que siguesse, que ja patien pro.

Gregor non podec saber damb quini pretèxes auien trèt dehòra ath mètge e ath sarralhèr aqueth maitin: com non lo comprenien, arrés se pensauè, ne tansevolhe era sua fraia, qu'eth poguesse comprendre-les, atau que quan era s'estaue ena sua cramba, eth s'auie de contentar d'escotar es sòns gemècs e invocacions as sants. Sonque mès tard, quan era s'acostumèc un shinhau a tot - non ère cap question, bensè, d'acostumar-s'i completament-, Gregor pesquèc bèth còp un comentari amable, o qu'aumens podie interpretar-se atau. "Aué òc que li a agradat", didie era quan Gregor s'auie acabat eth minjar damb gana, mentre qu'en cas contrari, que cada còp ère mès freqüent, acostumaue a dèder lèu trista: "Aué ac a deishat tot".

Encara que Gregor non podie assabentar-se dirèctament de cap notícia, escotaue en bèra ua des abitacions deth costat, e tanlèu com entenie veus, corrie tara pòrta corresponenta e s'i sarraue damb tot eth còs. Sustot ath començament, non i auie cap convèrsa que de bèra forma, encara qu'en secret, non tractèsse d'eth. Pendent dus dies en toti es minjars s'escotèren deliberacions de com les calie comportar-se; mès tanben entre minjades se parlaue deth madeish tèma, perque tostemp i auieaumens dus membres dera família, segurament perque arrés volie estar-se solet ena casa, e tanpòc volien deishar-la completament ueda. Ja eth prumèr dia era mossa -que non ère bric clar, qué e guaire sabie des hèts- li auie suplicat de jolhs ara mair que la despachèsse immediatament, e quan didec adishatz un quart d'ora mès tard, l'ac arregraïc banhada en lèrmes, com se li auessen dispensat un gran favor, e sense que l'ac demanèssen, jurèc per Dieu e per toti es sants que non condarie era mendra causa ad arrés.

A partir d'alavetz, era fraia auec de codinar, en colaboracion damb era mair; en realitat, aquerò non les daue massa trabalh, perque lèu non se minjaue bric. Gregor tostemp escotaue com s'encoratjauen a minjar en van, sense obtier cap mès responsa que "Gràcies, ja n'è pro" o quauquarren de semblant. Dilhèu

tanpòc se beuie arren. Era fraia li demanaue soent ath pair se volie cervesa, e s'aufríe calorosament tà anar-la a cercar era madeisha, e com eth pair caraué, era li didie, entà que non auesse cap escrupul, que tanben podie manar ara portèra, mès en darrèr tèrme eth pair didie un gròs "Non" e ja non se'n parlaue mès.

Ja eth prumèr dia eth pair expliquèc tant ara mair com ara fraia era vertadèra situacion financèra e es perspectives. De tant en tant se lheuaué dera taula e treiguie dera sua petita caisha fòrta Wertheim, qu'auie sauvat dera falhida deth sòn negòci hège cinc ans, bèth document o bèth caièr de nòtes. S'escotèc com daurie eth complicat pan e com lo tornaue a clauar dempús d'auer trèt çò que cercaue. Agustes explicacions deth pair èren en part era prumèra notícia agradabla que Gregor escotaué dempús qu'auie començat era sua captivitat. Eth auie creigut qu'a sa pair non li auie quedat arren d'aqueth negòci; aumens sa pair non li auie dit ua auta causa, e era vertat ei que Gregor tanpòc li auie demanat arren. En aquera epòca, era soleta preocupacion de Gregor auie estat hè'c tot tà qu'era família desbrenbèsse tanlèu que poguesse aquera catastròfa comerciá que les auie portat a toti tara mès complèta desesperacion. Atau auie començat a trabalhar damb fòrça entosiasme, e lèu d'aué a deman auie passat de petit emplegat a viatjant, que naturaument, auie possibilitats de guanhar dinèrs ben distintes, e que convertie immediatament es èxits professionaus en sòs, en forma de comissions, que podie portar tà casa e estièner dessús dera taula, deuant dera família estonada e contenta. Auien estat tempsi polidi, mès jamès auien tornat, aumens damb aquera esplendor, encara que mès tard Gregor guanhaue tanti sòs qu'ère capable de cargar damb tota era despena dera família, e ac hège.

S'i auien acostumat, tant era família com Gregor. Es sòs s'acceptauen damb arregraïment. Eth les entregaue damb gòi, mès ja non se daue aqueth caliu tan especiau. Sonque era fraia se mantenguie unida a Gregor, e eth auie un plan secret: enviar-la er aute an entath Conservatòri, perque a diferéncia de Gregor, li agradaue fòrça era musica e tocaue eth vriolin damb sentiment; sense considerar es elevades despenes qu'aquerò causarie, que se

compensarien d'ua auta forma. Pendent es cuertes estades de Gregor ena ciutat, eth Conservatòri se mencionaue soent enes convèrses damb era sua fraia, mès tostemp sonque com un polit sòmi, impensable de realizar. As pairs non les agradaue escotar aqueri innocents comentaris; mès Gregor i pensaue decididament, e auie era intencion d'anoncià'c solemnement era net de Nadau.

Aguesta sòrta de pensaments, completament inutills en sòn estat actuau, li passauen peth cap mentre qu'ère dret, enganhat ara pòrta, e escotaue. De tant en tant, ère tament cansat que non podie entèner arren e deishaue quèir eth cap ena pòrta per descuet, mès de seguit lo tornaue a lhear, perque encara eth petit tapatge atau provocat s'auie entenut ena cramba deth costat e auie hèt a carar a toti.

-E qué harà ara? -didie eth pair ath cap d'ua estona, manifestament virat cap ara pòrta, e dempús, reprenie pòc a pòc era convèrsa interrompuda.

Gregor s'assabentèc atau pro ben -perque eth pair se repetie soent enes sues explicacions, en part perque hège fòrça temps que non s'auie aucupat d'aqueres causes, en part tanben perque era mair non comprenie arren ath prumèr còp- qu'a despriet dera catastròfa, encara les restaue un capitau deth temps passat, en vertat plan petit, qu'auie aumentat un shinhau en interval perque non s'auien tocat es interèssi. Mès ath delà, es sòs que Gregor portaue cada mes tà casa - eth madeish sonque se sauvaue dus florins- non s'auien despenut totaument, e atau s'auie acumulat un petit capitau. Darrèr dera pòrta, Gregor assentie damb eth cap damb entosiasme, content per aquera inesperada manifestacion de prudència e economia. En vertat, damb aqueri sòs sobrants eth aurie pogut aquitar eth deute que sa pair auie damb eth patron, e eth dia qu'aurie pogut desliurar-se d'aqueth trabalh aurie arribat fòrça abans, mès ara sense dopte ère milhor atau, com eth pair ac auie disposat.

Mès damb aqueri sòs de cap manèra n'i auie pro entà qu'era família poguesse víuer sonque des interèssi; dilhèu bastauen entà que se mantenguesse un an, dus coma maxim, cap mès. Se tractaue donques d'ua soma qu'en realitat non auien dret de

tocar-la, e que la calie estauviar entà un cas de besonh; es sòs entà víuer que se les aurien de guanhar. Mès eth pair, encara qu'alègre, ja ère vielh, portaue cinc ans sense trabalhar e en tot cas non auie guaire confiança en eth madeish; pendent aqueri cinc ans, qu'auien estat es prumères vacances dera sua laboriosa, encara que fracassada vida, s'auie engreishat fòrça e s'auie vengut chauput. Qu'aurie de guanhar sòs sa mair, qu'ère vielha e patie d'asma, que ja li costaue un esfòrç caminar per casa, e que passaue dia sí, dia non, estirada en sofà damb es hièstres dubèrtes, damb problèmes respiratòris? Qu'aurie de guanhar sòs era sua fraia, que damb es sòns dètz-e-sèt ans encara ère ua mainada, e qu'era sua existència anteriora, ben merescuda, auie consistit mès que mès en apraiar-se, dormir ben, ajudar en casa, participar en un parelh de distraccions moderades e sustot tocar eth vriolin? Quan era convèrsa abordaue aguest besonh de guanhar sòs, Gregor tostemp s'apartaue dera pòrta e se deishauè quèir en sofà de cuer que i auie ath costat, qu'ère fresc, perque ère ahlamat de vergonha e de pena.

Soent jadie aqui tota era net, sense clucar uelh, en tot gratar eth cuer ores e ores. O non s'estauviaue er esfòrç considerable de possar ua cagira enquia era hièstra, grapoar en relaihet e campar cunhat ena cagira, evidentament sonque entà rememorar eth sentiment de libertat que i trapaue abans.

Perque en realitat, de dia en dia, vedie damb mens claror es causes; tanben se non èren cap luenh; er espitau de deuant, qu'en passat auie maudit era vista massa frequenta, ja non lo podie veir, e se non auesse sabut que viuie ena tranquilla, mès tot a fèt citadina, Charlottenstrasse, aurie pogut pensar que pera sua hièstra campaue un desèrt a on eth cèu gris e era tèrra grisa se honien indistinguiblement. Ara sua fraia, tostemp atenta, li calec veir sonque dus còps era cagira ath cant dera hièstra, tà meter-la aqui cada viatge qu'endreçauè era cramba, e encara deishar dubèrti es contravents de laguens.

S'avesse pogut parlar damb era sua fraia e arregrair-li tot çò qu'auie de hèr per eth, li aurien pesat mens es sòns servicis, que, d'aguesta manèra, li hègen dò. Era sua fraia plan que sajaue d'atenuar tant que podie tota aquera desgràcia, e a mesura

qu'eth temps passaue, com ei naturau, tant mès que se'n gessie. Mès damb eth temps, tanben Gregor ac vedie tot mès clar.

Sonque era entrada dera fraia ja li resultaue terribla. Tanlèu com entraue, sense préner eth temps de barrar era pòrta, per mès preocupada que siguesse per evitar a toti er espectacle dera cramba de Gregor, corrie dirèctament tara hièstra e la daurie de land en land damb mans pressades, com se s'estofèsse, e encara que hesse fòrça heired, s'estaue aquiua estona, en tot alendar fòrt. Aqueres corses e tot aqueth tapatge espaurien dus còps ath dia a Gregor, que tremolaue tot eth temps dejós deth sofà e sabie perfèctament qu'era l'ac aurie evitat de bon grat se li auesse estat possible demorar en ua cramba a on i ère Gregor damb es hièstres barrades.

Un viatge -ja auie passat un mès dera metamorfòsi de Gregor, e era sua fraia non auie donques cap motiu especiau entà estonar-se deth sòn aspècte-, era entrèc un shinhau abans que de costum e lo trapèc que campaue ara hièstra, immobil, mès que hège pòur, quilhat com ère. A Gregor non li aurie estranhat qu'era non entrèsse, perque eth, plaçat a on ère, non li deishaue daurir era hièstra; mès non sonque non entrèc, mès que hec repè e barrèc era pòrta; un estranh aurie pogut pensar que Gregor l'auie demorat e que volie mossegar-la. Gregor, naturaument, s'amaguèc immediatament dejós deth sofà, e auec de demorar enquia meddia abans qu'era sua fraia tornèsse. En veder-la li semblèc fòrça mès intranquilla que de costum. Alavetz comprenec qu'era sua vista encara li ère insuportabla, que tostep li serie insuportabla, e qu'era auie de hèr un esfòrç entà non gèsser comes ajudatz-me quan vedie era mendra part deth sòn còs gèsser dehòra deth sofà. Un dia, entà pr'amor d'estauviar-li aqueth espectacle, transportèc dessus dera esquia -que li caleren quate ores- eth linçò entath sofà, e lo metec de forma que lo caperaue tot, e qu'era sua fraia, encara se s'ajocaue, non lo podie veir. S'era auesse pensat qu'eth linçò non ère necessari, l'aurie trèt era madeisha, perque ère pro evident que Gregor non s'entutaue atau per plaser, mès deishèc eth linçò com estaue, e encara, un còp que Gregor lheuèc un cuïc deth linçò entà guardar com acuelhie era sua fraia era naua disposicion, li semblèc veir ua guardada

d'arregraïment.

Es dues primères setmanes es pairs non pogueren decidir-se a entrar, e eth les escotaue soent que vantauen eth trabalh dera fraia, eri qu'enquia alavetz s'auien enfadat molts còps damb era mainada perque les semblaue que non valie entad arren. Mès ara toti dus, eth pair e era mair, demorauen tostemp deuant dera cramba de Gregor, en tot qu'era fraia hège era cramba, e tanlèu com gessie les auie de condar damb tot detalh quin aspècte auie era cramba, qué auie minjat Gregor, com s'auie comportat aqueth còp, e se dilhèu s'observaue bèth amilhorament.

Era mair, per cèrt, volec visitar a Gregor relativament lèu, mès eth pair e era fraia l'arturèren ath començament damb arguments racionaus, que Gregor podec escotar atentivament, e qu'aprovèc intègrament. Però mès tard que la calèc frenar ara fòrça, e quan cridaue: "Deishatz-me veir a Gregor, ei eth mèn hilh, praube! Que non comprenez que me lo cau veir?", alavetz Gregor pensaue que dilhèu serie bon que sa mair entrèsse, non pas cada dia, naturalment, mès dilhèu de ueit en ueit dies; era ère plan mès comprensiva qu'era sua fraia, qu'a despiet de tot eth sòn coratge ère sonque ua mainada, que dilhèu, ath hons, auie cargat damb un shantièr tan penós sonque per inconsciència infantil.

Eth desir de Gregor de veir a sa mair s'acomplìc lèu. Pendent eth dia, per respècte as sòns pairs, non volie deishar-se veir ena hièstra, encara que non podie arrossegar-se guaire en aqueri dus mètres quarradi de solèr; èster cochat tranquilment pendent era net ja li ère de mau suportar. Eth minjar lèu deishèc de dar-li eth mendre plaser, e atau, entà distrèir-se, prenec eth costum de grapoar pes parets e peth plafond en toti es sentits. Sustot li agradaue penjar-se deth solèr de naut; ère completament diferent d'èster cochat en solèr de baish: se respiraue mès liure; ua laugèra vibracion li corrie peth còs. Quan Gregor se trapaue aqui naut, en estat de distraccion lèu erosa, podie passar que, per suspresa, se despengèsse e s'estampèsse en solèr. Mès com, naturalment, ja mestrejaue eth sòn còs de forma tot a fèt distinta qu'abans, non se hège mau a despiet dera fòrta queiguda.

Era fraia remerquèc sense tardar eth nau divertiment que

Gregor auie trapat -en grapoar deishaue aciu e delà traces de còla-, e se metec en cap facilitar-l'ac a grana escala e trèir es mòbles que l'ac empedien, sustot era calaishèra e er escritòri. Mès era non podie hè'c soleta. A sa pair, non gosauè demanar-li ajuda; e era mossà, cèrtament non l'aurie ajudat, perque encara qu'era gojata, qu'aurie setze ans, auie estat fòrça valenta dempús que despachèren ar auta codinèra, auie demanat eth favor d'auer era codina tostemp barrada damb clau, e daurir-la sonque se la trucauen exprèssament. Ara fraia, donques, li quedaue sonque cridar ara mair, un còp qu'eth pair ère absent. Aquesta s'apropèc excitada damb crits d'alegria, mès se carèc deuant dera pòrta dera cramba de Gregor. Era fraia, evidentament, comprovèc prumèr que tot ère en orde laguens dera cramba, e sonque dempús la deishèc passar. Gregor s'auie dat aire entà estirar eth linçò tà baish, e damb mès plecs; semblaue vertadèrament com s'auessen tirat un linçò dessus deth sofà sense voler. Aguest còp Gregor tanben s'estèc d'espiaer per dejós deth linçò, e renoncièc a veir a sa mair, content qu'auesse entrat.

-Vene ara, non se ve -didec era fraia, qu'evidentament portauè a sa mair dera man.

Gregor entenec alavetz com es dues hemnes febles desplaçauen era vielha e tanplan pesanta calaishèra, e com era fraia reclamaue constantament era part mès dura deth trabalh, sense escotar es avertiments dera mair, qu'auie pòur qu'era hilha se fatiguèsse massa. Durèc pro; dempús d'un quart d'ora de trabalh, era mair didec que valie mès deishar era calaishèra aqui. En prumèr lòc, perque pesauè massa e non auriè acabat abans qu'arribèsse eth pair, e damb era calaishèra en miei dera cramba li barrauen toti es camins a Gregor; en segon lòc, perque tanpòc ère segur qu'era retirada des mòbles li hesse un favor. Ada era li semblaue qu'ère eth cas contrari: era vista des parets uedes li sarraue eth còr, e perqué non aurie eth madeish sentiment Gregor, qu'ère acostumat hège temps as mòbles dera sua cramba e se sentirie abandonat en aquera abitacion ueda.

-E que non semblarà -concludic era mair en veu baisha, lèu com se shebitegèsse, com se volguesse evitar que Gregor, qu'era non sabie exactament a on ère, poguesse escotar ne tansevolhe eth

son dera sua veu, perque ère convençuda qu'eth non comprenguie es paraules-, e que non semblarà que damb era retirada des mòbles volem indicar que renonciam a tota esperança d'amilhorament, e que l'abandonam sense escrupuls? Creigui que çò de milhor serie sajar de deishar era cramba en madeish estat qu'abans, entà pr'amor que Gregor, quan torne damb nosati, ac trape tot tament com ère, e pogue desbrembar aguest interval mès facilament.

En entèner aquestes paraules de sa mair, Gregor comprenec qu'era manca de tota comunicacion umana dirècta, amassa damb era monotonia dera vida familiara, li deuien auer hèt a pèrder era arrason en cors d'aqueri dus darrèri mesi, perque de ua auta forma non se podie explicar qu'avesse pogut desirar seriosament que li uedessen era abitacion. De vertat volie perméter qu'era sua cramba, cauda e decorada de forma acuelhedora damb mòbles de família, se transformèsse en ua tuta a on, cèrtament, pòrie arrossegat-se en toti es sentits sense cap embaràs, mès ath madeish temps aurie de desbrembar-se de còp e completament, dera sua passada condicion umana? Ja i ère ben apròp, de desbrembar-la, e non l'auie secodit qu'era veu de sa mair, que hège fòrça temps que non l'escotaue. Non calie trèir arren, ac calie deishar tot; non podie prescindir des efèctes beneficiosi qu'es mòbles exercien en sòn estat; e s'es mòbles lo destorbauen entà executar aqueri movements inútils, non ère cap mau, mès un gran avantatge.

Mès per desgràcia era fraia auie ua auta opinion; s'auie acostumat -non pas sense arrason- a presentar-se coma expèrta deuant des pairs ena discussion des ahèrs tanhenti a Gregor, e n'auiec pro damb eth conselh dera mair, entà insistir non sonque ena retirada dera calaishèra e der escritòri, com auie pensat ath començament, mès tanben de toti es auti mòbles, dehòra der imprescindible sofà. Naturalment, aquera exigéncia non l'inspirauen un encabornament infantiu o era confiança qu'auie aquerit enes darrèri tempsi de forma tan complicada com inesperada; de hèt, tanben auie observat que Gregor auie de besonh fòrça espaci entà arrossegat-se, e per contra, per çò que se podie veir, non hège a servir es mòbles entad arren. Dilhèu

tanben jogaue era sua part eth caractèr exaltat des gojates dera sua edat, que cerquen era sua satisfaccion en cada oportunitat, e s'auie deishat emportar pera temptacion de hèr encara mès espantosa era situacion de Gregor, entà poder hèr per eth encara mès qu'abans. Perque en ua cramba a on Gregor dominèsse tot solet es parets uedes, arrés mès que Grete gosarie entrar jamès.

Atau, non se deishèc dissuadir dera sua decision per sa mair, que de pura inquietud non se sentie segura en aquera cramba, e se carèc e ajudèc ara fraia a trèir era calaishèra damb totes es sues fòrces. E ben, Gregor podie estar-se sense era calaishèra en cas que l'auesse de besonh, mès er escritòri auie de demorar aqui. Tanlèu com es dues hemnes abandonèren era cramba damb era calaishèra, qu'agarrauen entre gemècs, Gregor treiguesc eth cap de dejós deth sofà, entà veir se com podie intervier damb tota era prudècia e consideracion deth mon. Mès per desgràcia, siguesc era mair qui tornèc era prumèra, en tot que Grete, abraçada ara calaishèra ena cramba deth costat, la balançauè soleta tà deuant e tà darrèr, evidentament sense botjar-la bric deth sòn lòc. Com era mair non ère pas acostumada a veir a Gregor, e s'aurie pogut méter malauta, Gregor, espaurit, reculèc ath córrer tar aute cap deth sofà, mès non podèc evitar qu'eth linçò se botgèsse un shinhau per deuant. Aquerò bastèc entà atirar era atencion de sa mair. S'arturèc, demorèc un moment en silenci e dempús tornèc damb Grete.

Encara que Gregor non deishauè de repetir-se que non passauè arren d'extraordinari, mès que desplaçauen sonque un parelh de mòbles, lèu auec de reconéisher qu'aqueth anar e vier des hemnes, es sòns crits, es mòbles que gratauen eth solèr, li dèren era impression d'un gran tarrambòri que creishie per toti es costats, e per mès qu'arronsauè eth cap e es cames e sarrauè eth vrente contra eth solèr, non poguesc evitar d'adméter que non suportarie tot aquerò fòrça temps. Li uedauen era cramba; li prenien totes es causes que s'estimaue; era calaishèra, a on sauauè era ressèga e d'auti arnesi, ja l'auien trèt dehòra; ara ahloishauen eth sòn escritòri, qu'ère ben encastrat en solèr, a on auie hèt es sòns déuers com estudiant de comèrç, com alumne de segondària e encara com alumne de primària... damb tot aquerò,

ja non auie mès temps tà comprovar es bones intencions des dues hemnes, que per cèrt, lèu se n'auie desbrenbat dera sua existéncia, perque degut ath cansament, trabalhauen en silenci, e s'entenie sonque eth tapatge sord des sues cauishigades.

Alavetz gessec -es hemnes, ena cramba deth costat, s'emparauen en escritòri entà alendar-. Cambièc quate viatges de direccion; non sabie ben se qué li calie sauvar prumèr, quan li sautèc as uelhs era imatge dera hemna vestida damb pèths de vertat, qu'encara penjaue ena paret ja ueda. Grapoèc pressadament entà naut e se sarrèc ath veire, que lo sostenguec e li solatgèc era escodentiu. Aumens aquera imatge, que Gregor caperaue tota, arrés l'ac treirie. Virèc eth cap tara pòrta deth salon, entà poder observar era tornada des hemnes.

Aguestes non s'auien concedit massa pòsa, e ja tornauen; Grete li passaue eth braç a sa mair, e lèu la portaue.

-E ben, qué agarram ara? -didec Grete, en tot que campaue ath torn. Alavetz era sua guardada se crotzèc damb era de Gregor, qu'ère ena paret.

Segurament sonque perque sa mair ère presenta, non perdec era serenitat, inclinèc era cara cap a sa mair entà non deishar-la veir, e didec tota tremolosa e estalamordida:

-Vene, non t'estimes mès tornar tath salon un moment?

Entà Gregor, era intencion de Grete ère clara: volie portar a sa mair en lòc segur e dempús hèr-lo a quèir dera paret. Donques ja podie començar! Eth restaue dessús dera imatge e non se rendie. Abans li sautarie ena cara.

Mès es paraules de Grete auien inquietat fòrça a sa mair, que se hec enlà e descurbic aquera enorma taca escura dessús deth papèr pintat damb flors, e abans que poguesse comprèner qu'aquerò que vedie ère Gregor, cridèc damb veu ronca:

-¡Dieu mèn, Dieu mèn!

E queiguec damb es braci dubèrti, com se renuncièsse a tot, dessús deth sofà, e non se botjaue.

-Gregor! -cridèc era fraia damb eth punh lheuath e guardada penetranta. Èren es prumères paraules que li adreçauè dirèctament des dera transformacion. Corguec tara cramba deth

costat, entà anar cercar bèra esséncia entà hèr a revier ara mair dera malagana. Gregor tanben volie ajudar -era sauvacion dera imatge podie demorar- mè s'ère enganchat ath veire, e auec de hèr fòrça tà desempegar-se. Dempús corguec tanben tara cramba deth costat, com s'encara poguesse dar-li bèth conselh ara sua fraia, com en temps passat, mè s'ère demorar darrèr d'era sense hèr arren. Mentretant, era estornejaue toti es flasconets, e en virar-se, s'espantèc e ua ampolheta li queiguèc en tèrra e se trinquèc. Un bricalh heric a Gregor ena cara e bèth medicament corrosiu lo banhèc. Alavetz Grete, sense tardar mè, agarrèc toti es flasconets que podèc e volèc a on ère sa mair, dempús de barrar era pòrta damb eth pè.

Ara Gregor ère isolat de sa mair, que dilhèu ère a punt de morir pera sua culpa; e non auie de daurir era pòrta se non volie espantar ara sua fraia, qu'auie d'estar-se ath costat de sa mair. Non li calie que demorar. Oprimit pes remordiments e era preocupacion, comencèc a arrossegat-se, a grapoar pertot, es parets, es mòbles, eth plafond, e per fin, presa dera desesperacion, quan tota era cramba comencèc a virar ath sòn torn, queiguec en miei dera taula.

Passèc ua estona; Gregor jadie delà, estalimòrt. Tot ère en silenci; dilhèu aquerò ère ua bona senhau. Alavetz sonèc eth timbre. Era mossa, naturaument, ère embarrada ena codina e Grete auec d'anar a daurir. Eth pair qu'ère arribat.

-¿Qué a passat? -sigueren es sues prumèras paraules. Er aspècte de Grete l'ac auie revelat tot. Grete calèc era cara en pitrau de sa pair e responec damb veu sorda:

-A mama li a vengut ua mala-gana, però ja està milhor. Gregor s'a escapat.

-Ja ac demoraua -didec eth pair-, tostemp vos ac è dit, però vosates, es hemnes, non escotatz.

Gregor comprenec que sa pair auie interpretat malament era informacion massa cuerta de Grete, e imaginaue que Gregor auie cometut bèth acte violent. Li calie donques sajar d'apatzar-lo, perque en aqueth moment non auie ne eth temps ne era possibilitat d'explicar-li es causes. Atau, hugec cap ara pòrta dera

sua cramba e se sarrèc contra era, entà que sa pair poguesse veir tot just quan entrèsse, que Gregor auie era bona intencion de tornar immediatament entara sua cramba, e que non sonque non lo calie possar entà laguens, mès que calie sonque daurir-li era pòrta e desapareisherie en un virat de man.

Mès eth pair non ère d'umor entà remercar aqueres subtilitats.

-A! -cridèc ena entrada, damb un ton furiós e content ath còp. Gregor apartèc eth cap dera pòrta e lo lheuèc cap a sa pair. En realitat non s'auie imaginat a sa pair atau, com lo trapaue aqui; cèrtament, enes darrèri tempsi, damb aquera novetat d'arrossegat-se pertot, auie deishat de preocupar-se com abans de çò que passaue ena rèsta dera casa, e s'aurie d'auer premanit entà trapar es circumstàncies cambiades. Maugrat tot, aqueth ère encara sa pair? Eth madeish òme que se cochaue en lhet, mòrt de cansament, quan Gregor marchaue en viatge de negòcis? Eth madeish qu'eth ser que Gregor tornaue, lo recebie en bata, en fautulh, que non ère capable de lheuar-se, e se contentaue d'estirar es braci en senhau d'alegria? Eth madeish qu'enes escasses passejades que hègen amassa, un parelh de dimenges ar an e es dies de hèsta grana, marchaue entre Gregor e sa mair -que ja anauen pòc a pòc per eth- un shinhau mès pòc a pòc encara, enfaishat en sòn abric vielh, tostemp emparat per prudència ena sua mangala, e que, quan volie díder bèra causa, lèu tostemp s'arturaue e amassaue ath sòn torn as sòns acompanyants? Mès ara qu'ère tot dret; vestit damb un sever uniforme blu damb botons d'òr, com es que pòrten es ordenances des bancs; per dessus deth cochèr dera giqueta, naut e duro, li gessie eth pap; dejós des tapides celhes campae era guardada viua e atenta d'uns uelhs neri.

Eth peu blanc, en temps passat despientat, se vedie ara ludent e damb era rega meticulosament hèta. Lancèc era casqueta, qu'auie un monograma daurat, probablement d'un banc, a trauès dera cramba, en tot descriuer un arc, enquiath sofà, e marchèc cap a Gregor damb cara crispada, damb es mans enes pòches des pantalons e es haudes dera longa giqueta d'uniforme recuelhudes entà darrèr. Probablement eth madeish non sabie ben se qué volie hèr, encara que lheuaue es pès a ua nautada desacostumada, e

Gregor s'estonèc des gigantesques proporcions des sòles des sues bòtes. Mès aquerò non lo retenguec, perque a compdar deth prumèr dia dera sua naua vida ja sabie que sa pair consideraue sonque oportuna era maxima severitat. Atau corrie deuant de sa pair, se paraue quan ac hège eth, e tornaue a arringar tanlèu com sa pair se botjaue. Atau dèren quauqui torns ara cramba, sense que passèsse arren decisiu, e sense que tot aquerò, pr'amor dera sua lentor, auesse era aparença d'ua persecucion. Per aquerò Gregor demorèc peth moment en solèr, perque auie pòur que sa pair poguesse préner ua escapada pes parets o peth plafond com ua dolenteria.

De tota manèra, Gregor auec d'adméter que non resistirie guaire mès, perque per cada pas que hège sa pair, a Gregor li calie executar innumbrables movements. Er estofament comencèc a hèr-se evident, per mès qu'en sòn estat anterior, non auie pas possedit uns paumons dignes de confiança. Mentre se balançauè entà arremassar totes es sues fòrces entara escapada, lèu non podie tier es uelhs dubèrti. Estabornit, non pensauè en cap mès forma de sauvacion que córrer, e lèu auie desbrenbat qu'es parets èren ara sua disposicion, encara que endrabades damb mòbles suenhosament talhadi, plei d'angles e cantoades. Alavetz bèra causa lançada laugèrament li queiguec ath costat e rodèc deuant sòn. Ère ua poma; de seguit li'n queiguec ua auta. Gregor non se botjaue dera pòur; córrer mès ère inutil, perque sa pair auie decidit bombardar-lo. S'auie amplit es pòches damb es pomes deth frutèr deth bufet, e les lançauè ua darrèr dera auta, peth moment sense apuntar ben. Aqueres pometes vermelhes rodauen peth solèr com electrizades, e se tustauen es ues damb es autes. Ua poma lançada sense fòrça li dèc ena esquia mès s'esguitlèc sense hèr-li mau; en cambi, era que volèc dempús se li enfonsèc literaument ena esquia. Gregor volie arrossegat-se enlà, com s'agueth mau incredible e susprenent li poguesse passar se cambiauè de lòc, mès se sentie com se l'auessen tatjat e s'estirèc aqui, en complèta confusion de toti es sentits. Damb eth darrèr còp de uelh encara podèc veir com se daurie brusquement era pòrta dera sua cramba, e per deuant dera fraia que cridaue, sa mair gessie en camisa, perque era fraia l'auie desvestida entà que

reviscolèsse dera malagana, e dempús corrie cap a sa pair e es pelhes descordades li queiguien en tèrra, s'endrabaue damb eres, queiguie dessús deth pair e se honie damb eth en ua abraçada. E quan ja començaue a pèrder era vista, vedec com era mair li passaue es mans ath pair per darrèr deth cogòt e li demanaue que li perdonèsse era vida a Gregor.

III

Era seriosa herida de Gregor, que tardèc en guarir un mes -arrés gosèc retirar era poma, que restèc encaishada ena carn coma memòria visibla-, semblaue rebrembar, tanben ath pair, que Gregor, a despriet dera sua forma actuau, trista e hastigosa, ère un membre dera família e que non podien tractar-lo com un enemic. Ath contrari, que i auie eth déuer familiar de passar-se'n eth hàstic e pacientar; pacientar e arren mès. E se Gregor auie perdut mobilitat pr'amor dera herida, probablament entà tostep, e peth moment li calien interminables minutes entà trauessar era cramba, com un vielh estropiat -grapoar tà naut, qu'ère impensable-, aquera agravacion deth sòn estat auec ua compensacion que li semblèc satisfactòria: cada dia cap ath ser se daurie era pòrta deth salon, qu'eth campaue de hit a hit ua o dues ores abans, de manèra qu'ena escuretat dera sua cramba, invisible des deth salon, podie veir a tota era família ath torn dera taula enlumenada e escotar es sues convèrses, per díder damb era permission generau, plan diferent, donques, qu'abans.

Bensè, ja non se tractaue des convèrses animades deth passat, que Gregor rebremaue tostep damb cèrta nostalgia quan se cochaue cansat en lhet umid enes crambes estretes des ostaus. Ara regnaue era calma era major part deth temps. Eth pair se dormie en fautulh dempús de sopar; era mair e era fraia se demanauen silenci. Era mair, acorbaishada dejós dera lum, cosie lingerie entà ua botiga de mòda; era fraia, que s'auie emplegat coma venedora, estudiaue pes tardes estenografia e francés, damb era esperança d'arténher mès tard ua plaça mès bona. Quauque còp eth pair se desvelhaue, e com se non sabesse

qu'auie dormit, li didie ara mair: "Plan que coses aué!", e tornaue a dormir de seguit, en tot qu'era mair e era fraia escambiauen, fatigades, un arridolet.

Damb ua sòrta d'encaborniamet, eth pair refusaue de trèir-se er uniforme, tanplan en casa; e mentre era ròba de dormir penjaue, inutila, en penjader, eth s'esclitsaue tot vestit ena sua cagira, com se siguesse tostemp prèst a servir e demorèsse escotar era veu deth sòn superior tanben aqui. En conseqüència, er uniforme, que ja ath començament non ère nau, perdec era netetat, a despriet de toti es suenhs dera mair e era fraia, e Gregor passaue soent tota era tarde a guardar aqueth vestit plen de taques, mès reludent damb es sòns botons dauradi tostemp polidi. Ath laguens eth vielh dormie plan incomòde, mès tranquil.

Quan dauen es dètz, era mair sajaue de desvelhar ath pair damb agalius e de convencer-lo d'anar tath lhet, perque aquerò non ère dormir de vertat, que li calie absolutament perque entàs sies auie de començar eth servici. Mès damb er encaborniamet que li auie agarrat dempús qu'ère ordenança, insistie tostemp en demorar ena taula mès estona, maugrat que constantament s'i dormie, e ath delà, dempús non li podien hèr a cambiar era cagira peth lhet que damb un gran esfòrç. Atau per mès qu'era mair e era fraia l'agaçauen damb petites exortacions, secodie doçament eth cap pendent un quart d'ora, damb es uelhs barradi, e non se lheuaue. Era mair li tiraue dera manja, li shebitejaue compliments ena aurelha, era fraia deishaue era faena entà ajudar a sa mair, mès aquerò non foncionaue damb eth pair, que s'enfonsaue encara mès ena cagira. Sonque quan es hemnes l'agarrauen per dejós des braci, daurie es uelhs, se les guardaue e acostumaue a díder: "Quina vida! Agust ei eth descans des mèns darrèri dies!" E recostat enes dues hemnes, se lheuaue ceremoniosament, com s'eth madeish portèsse era carga mès pesanta, se deishaue portar pes hemnes enquiara pòrta, les didie que non damb ua senha e continuaue solet, mentre qu'era mair lançaue era capsa de costura e era hilha era pluma, entà córrer darrèr deth pair e tornar a ajudar-lo.

En aquera família eslaiada e crebada peth trabalh, qui auie mès temps der estrictament necessari, entà aucupar-se de Gregor? Eth

trèn dera casa s'estrenhie cada còp mès; despachèren ara mossa; ua hemna giganta e uassuda, damb es peus blanqui que li volatejauen ath torn deth cap, venguie peth maitin e pera tarde entà hèr es trabalhs mès penosi; de toti es auti s'encuedaue era mair, a mès de tota era costura. Tanben les calec véner quauques jòies dera família, qu'en aute temps era mair e era fraia auien portat eroses en hèstes e celebracions, segontes Gregor entenec ath ser, quan toti tractèren deth prètz obtengut. Mès era queisha mès grana ère tostemp que non podien deishar aqueth pis, massa gran enes circumstàncies actuaus, perque mudar a Gregor ère inimaginable. Gregor comprenie que non ère sonque era consideracion cap a eth qu'empedie era mudança, perque lo poirien auer transportat facilament en ua caisha apropiada damb dus horats entà respirar. Çò que sustot retenguie ara família de cambiar de lotjament, ère mès lèu era desesperança totau e era idèa que les auie tocat ua desgràcia sense parion en tot eth sòn cèrcle de parents e coneishuts.

Çò qu'eth mon exigís ara prauba gent, eri ac acomplien a otrança: eth pair anaue a cercar er esdejoar entath petit emplegat de banca; era mair se sacrificauèra pera ròba lorda de persones estranhes; era fraia corrie darrèr deth taulèr as ordes des clients; mès es fòrces dera família ja non dauen entad arren mès. E a Gregor li començauèra a hèr mau era herida dera esquia com eth prumèr dia, quan era mair e era fraia, dempús de portar tath lhet ath pair, tornauen, deishauen era faena de costat, e se setiauen amassa, sarrades; era mair senhalauèra era cramba de Gregor e didie:

-Grete, barra era pòrta.

E Gregor tornaue a trapar-se ena escuretad, en tot qu'es hemnes, ath costat, barrejauen es sues lèrmes o encara guardauen fixament era taula sense plorar.

Gregor passaue dies e nets lèu sense dormir. Quauque còp pensauèra qu'era pòrta se daurie e eth tornaue a aucupar-se com abans des ahèrs dera família; ena sua ment tornèren a aparéisher dempús de long temps eth patron e er apoderat, es emplegats e es aprendissi, aqueth mosso tan pegàs, dus o tres amics de d'auti

magazèms, ua crambèra d'un ostau de províncies, ua memòria trenda e hugedissa, ua caishèra d'ua botiga de chapèus, qu'eth auie cortejat seriosament, mès massa pòc a pòc... toti apareishien barrejadi damb gent estranha o ja desbrenhada, mès en torn d'ajudar-lo ada eth e ara sua família, èren completament inaccessibles, e eth se n'alegraue quan desapareishien.

Dempús ja non ère d'umor entà preocupar-se dera sua família, e non sentie que ràbia pera dolenta atencion; e encara qu'ère incapable d'imaginar quauquarren que n'avesse talents, hège plans de com arribarie entath cerèr entà agarrar totes es causes que volguesse, encara que non n'avesse cap gana. Sense mès pensar damb qué podie hèr plaser a Gregor, era sua fraia, abans de marchar tara botiga peth maitin e tà meddia, possau damb eth pè quausevolh minjar laguens dera cramba, e dempús, ath ser, ac remassaue d'un còp de baleja sense hèr cas se dilhèu auie gustat eth minjar o -com passaue tot soent- ne l'auie tocat. Era cramba l'endreçaue tostemp ath ser, e non podie hè'c mès de prèssa. Bandes de lordèra s'estienien tot ath long des parets, aciu e delà i auie pilòtes de povàs e lordèra. Ath començament, en arribar era sua fraia, Gregor se plaçaue en cornèr mès lord, com tà hèr-li un retrèt. Mès segurament poirie auer demorat aqui setmanes e setmanes, sense qu'era sua fraia s'avesse corregit; era plan que vedie era lordèra com eth, mès s'auie decidit simplament a deishar-la.

Ath madeish temps, damb ua susceptibilitat completament naua, qu'auie cuelhut tanplan a tota era família, velhaue entà qu'endreçar era cramba de Gregor li demorèsse reservat. Un viatge era mair sosmetec era cramba de Gregor a ua neteja intensiva, que se'n gessec sonque dempús d'utilisar uns quanti farrats d'aigua -encara qu'er excès d'umitat hec mau a Gregor, que jadie amargat e immobil dejós deth sofà-, mès era mair auec eth sòn castig. Perque ath ser, tan lèu com era hilha remerquèc eth cambi ena cramba de Gregor, pregonament herida, corguec tath salon e maugrat qu'era mair li suplicaue damb es mans lheuades, hec ua crisi de lèrmes qu'es pairs -eth pair, naturalment, auie sautat dera cagira- guardèren ath començament estonadi e impotents, enquia que reaccionèren

tanben: eth pair, ara sua dreta, reprochaue ara mair que non auesse cedit ara fraia era limpiesa dera cramba de Gregor; per contra, ara sua quèrra, cridaue ara fraia que ja non aurie mès eth dret d'endreçar era cramba de Gregor; mentre qu'era mair sajaue d'arrossegat ath pair, que non podie mès dera excitacion, tara sua cramba; era fraia sanglotaue e daue còps de punh ena taula damb es manetes; e Gregor, fiulaue de ràbia perque arrés auie era idèa de barrar era pòrta e estauiar-li aqueth espectacle e tot aqueth tapatge.

Mès encara s'era fraia, eslaiada peth sòn trabalh, ère tipa de cuedar a Gregor com abans, tanpòc era mair auie de remplaçar-la de cap manèra e Gregor non s'auie de sènter abandonat, perque i ère era hemna de servici. Aquesta viuda vielha, qu'ena sua longa vida deuie auer superat es experiències mès dures gràcies ara sua fòrta uassamenta, non sentie per Gregor cap hàstic, pròpiament dit. Un còp, e non pas per curiositat, dauric era pòrta dera cramba e, ara vista de Gregor, que tot susprés, comencèc a córrer d'un costat tar aute maugrat qu'arrés l'acaçauè, era demorèc drete, damb es mans crotzades ena hauda, estonada. A partir d'alavetz, jamès deishèc de daurir furtivament un shinhau era pòrta e campar-lo, peth maitin e pera tarde. Ath començament, enquia lo cridaue damb mots que probablament consideraue amistosi, com "Vene tad aciu, escaravat merdèr!" o "Guardatz er escaravat merdèr!" Atau interpelat, Gregor non responie arren e demoraue immobil en sòn lòc, com s'era pòrta non s'auesse daurit. Ad aquesta hemna, tant valerie que li auessen dat era orde de limpiar era cramba de Gregor cada dia, en torn de deishar-li que lo molestèsse sense motiu quan auie talents! Un maitin d'ora - un bategat d'aigua trucaue enes veires dera hièstra, dilhèu ua senhau dera primauèra venenta-, quan era hemna de servici comencèc damb era madeisha cançon. Gregor s'enforisquèc talament que se virèc cap a era, com s'anèsse a atacar, encara que lent e eslangorit. Mès era hemna, en lòc d'espaurir-se, simplement lheuèc tà naut ua cagira que i auie ath cant dera pòrta e dera forma que se plantèc aqui, damb era boca ben dubèrta, ère clara era sua intencion de non barrar-la que dempús de descargar era cagira qu'auie ena man ena esquia de Gregor.

-E ben, s'a acabat? -demanèc era, en veir que Gregor reculaue, e tornèc a méter tranquil·lament era cagira en cornèr.

Gregor ja non minjaue lèu arren. Sonque se per escadença passaue deuant deth minjar que li auien premanit, preníe un bocin entà jugar, lo sauuaue ena boca pendent quauques ores e dempús generaument l'escopíe. Ath començament pensèc qu'ère desganat pr'amor dera tristor que li provocaue er estat dera sua cramba, mès justament se reconcilièc de seguida damb es modificacions. S'auien acostumat a méter en aquera cramba es causes que non podien dreçar enlòc mès, e alavetz n'i auíe un pialèr, perque auien logat ua des crambes der apartament a tres òstes. Agustí senhors tan seriosi -es tres portauen barba, segontes constatèc Gregor un còp per ua pòrta miei dubèrta- èren maniacs der orde, non sonque ena sua cramba, mès en tota era casa. Ac exigien perque i èren lotjadi, e ac volien atau especiaument ena codina. Es desembraci inservibles non les suportauen, e mens encara s'èren lordi. Ath delà, mès que mès auien portat es sòns pròpis mòbles. Per aquesta arrason, sobrauen moltes causes e encara que non podien vener-les, tanpòc volien tirar-les. E totes aqueres causes acabauen ena cramba de Gregor, com tanben eth cendrèr e eth farrat des lordères. Era hemna de servici tostemp se daue prèssa entà tirar ena cramba de Gregor es causes que non servien peth moment; per sòrt, Gregor tot soent vedíe sonque er objècte en question e era man que lo sostenguíe. Dilhèu era hemna auíe era intencion d'arremassar aqueres causes se se presentaue eth cas, o de tirar-les totes de còp, mès en realitat èren aquíu tirades, a on auien queigut. Gregor non s'arrossegauè entremiei des trastes e les botjaue, ath començament, obligat perque non li quedaue plaça entà arrossegar-se, e dempús, damb creishent plaser, encara qu'aqueres passejades lo deishauen mòrt de cansament e trist, e non se botjaue mès pendent ores.

Com es òstes sopauen bèth còp en casa, en salon, era pòrta deth salon ère barrada quauque ser, mès a Gregor non li importaue massa que siguesse dubèrta; bèth còp qu'auíe estat dubèrta non se n'auíe profitat, mès que s'auíe ajaçat en cornèr mès escuro dera sua cramba sense qu'era família se n'encuedèsse. Mès un dia

era hemna de servici auie deishat era pòrta deth salon un shinhau dubèrta; e encara ère atau ath ser, quan es òstes arribèren e s'aluguèc era lum. Se seiguèren en cap dera taula, a on abans s'auien seigut eth pair, era mair e Gregor, despleguèren es toalhes e agarrèren guinhauet e forquilha. En un virament de uelhs apareishec era mair ena pòrta, damb ua plata de carn, e just darrèr d'era, era fraia damb ua plata cargada de truhes. Eth minjar humaue fòrça. Es òstes s'inclinèren dessús des plates que les auien metut deuant, com se volguessen examinar-les abans de minjar, e efectivament, eth qu'ère seigut en miei, que semblaue èster ua autoritat entàs auti dus, talhèc un bocin de carn ena madeisha plata, evidentament entà comprovar s'ère pro trena o se dilhèu calie tornar-la tara codina. Qu'ère satisfèt, e era mair e era fraia, qu'auien observat impacientes, sospirèren e se n'arriren solatjades.

Era família minjaue ena codina. Eth pair tanplan abans d'anar tara codina, entraue en salon damb era casqueta ena man e hège eth torn ara taula damb ua soleta reveréncia. Es òstes se lheuauen amassa e shebitejauen bèra causa entre dents. Dempús, quan èren soleti, minjauen en silenci lèu absolut. A Gregor li semblaue estranh qu'en miei de toti es tapatges deth dinar, s'entenie tostemp eth mastegar, com se li volguessen ensenhar qu'entà minjar calie auer dents, e qu'era mès polida des barres, sense dents, non servie tad arren. "Plan que n'è, de gana", se didie Gregor preocupat, "mès non d'aqueres causes. Com se neurissen es òstes, e jo que me morisqui!"

Aqueth madeish ser -Gregor non s'embrembaue d'auer-lo escotat en tot aqueth temps- eth vriolin sonèc ena codina. Es òstes acabauen de dinar, eth deth miei auie trèt un diari e les auie dat ua huelha a cada un des auti dus, e toti tres liegien recostadi e humauen. Quan eth vriolin comencèc a tocar, parèren era aurelha, se lheuèren e anèren de puntetes enquiara pòrta dera nèira, a on se quedèren dreti, toti sarradi. Les deueren enténer ena codina, perque eth pair cridèc:

-Que dilhèu les desplatz era musica? Se pòt parar immediatament.

-Ath contrari -didec eth senhor deth miei-, que volerà era senhoreta vier damb nosati e tocar aciu en aguesta cramba, on serà fòrça mès comfortable e agradable...

-Bensè, se vos platz -didec eth pair, com se siguesse eth vriolinista.

Es senhors tornèren entath salon e demorèren. De seguida arribèc eth pair damb eth pupitre, era mair damb era particion e era fraia damb eth vriolin. Era fraia se premanic tranquilament entà tocar; es pairs, que jamès auien logat abitacions e per aguesta rason exagerauen era cortesia damb es òstes, non gosauen ne sèir-se enes sues pròpies cagires; eth pair s'emparèc ena pòrta, damb era man drete entre dus botons dera giqueta der uniforme, qu'ère cordada; era mair acceptèc era cagira qu'un des senhors li aufric e se seiguec apartada en un cornèr, perque non la botgèc deth lòc a on eth senhor l'auie plaçada.

Era fraia comencèc a tocar; eth pair e era mair cada un en sòn costat, seguien atentius es movements des sues mans. Atirat pera musica, Gregor auie gosat auançar-se un shinhau mès e ja auie eth cap en salon. Ja non li susprenie guaire, que darrèrament auie ben pòga consideracion pes auti; abans, aquera consideracion auie estat eth sòn orgulh. E justament ara auie mès motiu entà amagar-se, perque pr'amor deth povàs que i auie per tota era cramba e que volaue ath mendre movement, eth tanben ère tot caperat de povàs; e arrossegauè ena esquia e enes costats, hius, peus e rèstes de minjar. Era sua indiferéncia per tot ère massa grana com tà cochar-se d'esquia e heregar-se en tapis, com hège abans quauqui còps ath dia. E a despriet deth sòn estat, non auie cap vergonha d'auançar un shinhau peth solèr immaculat deth salon.

De tota manèra arrés li hège cas. Era família ère completament absorbida peth vriolin; per contra, es òstes, qu'ath començament s'auien plantat damb es mans enes pòches des pantalons darrèr deth pupitre dera fraia, tan apròp qu'aurien pogut liéger era particion, çò que segurament l'incomodaue, se retirèren de seguida cap ara hièstra en tot que parlauen a mieja veu damb eth cap inclinat e se quedèren aqui, a on eth pair les observaue

preocupat. Semblaue plan evident qu'auien suposat qu'anauen a escotar un tòc de vriolin polit o divertit, e n'èren decebudi, qu'èren harti de tot aqueth numèro e que consentien que destorbèssen era sua tranquillitat sonque per cortesia. En especiau, era manèra que tirauen eth hum des sòns cigarros peth nas e pera boca denotaue ua grana nerviositat. E era fraia, harai que tocaue ben! Auie era cara inclinada tà un costat e es sòns uelhs seguien eth pentagrama, atentius e tristi. Gregor s'arrosseguc un shinhau tà deuant e metec eth cap arran deth solèr entà qu'es sues guardades poguessen trapar-se. Qu'ère ja ua bèstia, qu'era musica l'emocionaue talament? Sentie com se li mostrèssen eth camin entar aliment desconeishut que tant desiraue. Ère decidit a auançar enquiara fraia, tirar-li dera pelha e hèr-li a compréner atau que podie vier damb eth vriolin tara sua cramba, perque aquiü arrés premiaue era sua musica com eth ac harie. Non la deisharie gèsser mès dera sua cramba, aumens tant qu'eth visquesse; per prumèr còp se'n servirie dera sua forma espantosa. Serie ath madeish temps en totes es pòrtes dera cramba, e bramarie contra es atacants; mès era fraia demorarie damb eth voluntàriament, non forçada; se seirie en sofà ath cant de Gregor e li acostarie era aurelha, alavetz eth li confiarie qu'auie agut era fèrma intencion d'enviar-la entath Conservatòri, e que, s'aquera desgràcia non s'auesse presentat entre miei, l'ac aurie dit a toti eth passat Nadau -Nadau ja auie passat, E?- sense preocupar-se des possibles objeccions. Dempús d'aqueres explicacions, era fraia se honerie en lèrmes dera emocion, e Gregor se lheuaria enquiara espatla d'era e li darie un punet en còth, que dempús qu'anaue tara botiga lo portaue sense cinta ne colierà.

-Senhor Samsa! -cridèc ath pair eth senhor deth miei, e sense despéner ua paraula mès, senhalèc damb eth dit segon a Gregor, qu'auançaue a plaser. Eth vriolin se carèc, eth senhor deth miei hec un arridolet as sòns amics en tot que secodie eth cap, e dempús tornèc a guardar a Gregor. En lòc d'expulsar a Gregor, ath pair li semblèc mès urgent tranquillizar as òstes, maugrat que non èren bric nerviosi, e semblaue que Gregor les divertie mès qu'eth vriolin. Se precipitèc cap a eri e sagèc de possar-les tara sua

cramba damb es braci dubèrti, ath temps que damb eth còs les tapaue era vista de Gregor. En realitat s'enfadèren un shinhau, mès non se sabie s'ère peth comportament deth pair o per auer descubèrt que, sense sabé'c, auien agut un vesin de cramba com Gregor. Exigien explicacions ath pair, lheuauen es braci, s'estirauen es barbes nerviosi e reculauen pòc a pòc cap ara sua cramba. Mentretant, era fraia auie gessut dera impression que li auie provocat era brusca interropcion dera musica e, dempús de tier eth vriolin e er arc enes mans que li penjauen hloishes pendent ua estona, en tot que guardaue era particion com s'encara toquèsse, se lheuèc de patac, deishèc er esturment ena hauda de sa mair, qu'encara ère seiguda ena sua cagira e panteishaue damb problèmes respiratòris, e corguec tara abitacion deth costat, a on es òstes ja s'apropauen mès rapidament, possadi peth pair. Es mans experimentades dera fraia hèren a volar es cobrelhets e es coishinères e tornèren a meter-les en sòn lòc. Abans qu'es senhors artenhessen era cramba, era auie hèt es lhets e se n'auie gessut. Eth pair ère tament encaborniat que se desbrenbèc deth respècte degut as sòns òstes, e non hège que possar-les enquia que, ja en lumedar dera pòrta dera cramba, eth senhor deth miei truquèc en solèr damb eth pè, com un tron, e l'arturèc atau:

-Les anonci -didec, en tot que lheuauè era man e cercaue damb es uelhs ara mair e ara fraia- qu'en vista des hastigosas condicions regnantes en aguesta casa e família -alavetz escopic decididament en solèr- dèishi era cramba immediatament. Pes dies qu'è viscut aciu, harai que non vau a pagar ne un sò; per contra, vau a meditar se presenti contra vostés bèra reclamacion, que serà ben facil de justificar.

Se carèc e guardèc deuant sòn com se demorèsse quauquarren. Efectivament, es sòns dus amics intervengueren de seguida damb aquestes paraules:

-Nosati tanben deisham era cramba immediatament.

Alavetz agarrèc era manilha dera pòrta e la barrèc damb un esclafit.

Eth pair cerquèc a paupes era sua cagira, en tot trantalhar, e s'i

deishèc quèir; semblaue que se premanie entara abituau becada deth ser, mès era fòrta inclinacion deth cap, com s'arren lo tenguesse, mostraue que non dormie de cap manèra. Gregor jadie tot eth temps en silenci en madeish lòc qu'es òstes l'auien suspregut. Era decepcion peth fracàs deth sòn plan, e dilhèu tanben era feblesa provocada pera hame, l'impossibilitauen de botjar-se. Ère convençut qu'en un virament d'uelhs un esbaussament generau descargarie sus eth, e demoraue. Non l'espauric ne eth vriolin, qu'arressonèc quan s'esguiltèc des mans tremoloses dera mair e li queigüec des jolhs en tèrra.

-Estimadi pairs -didec era fraia, en tot que tustaue ena taula damb era man, en guisa d'introduccion- açò non pòt durar mès. Çam par vosati non vos n'encuedatz, mès jo òc. Deuant d'aguest mostre, non voi prononciar eth nòm deth mèn frair; digui sonque ua causa: que mos cau sajar de des·heir-mo'n. Auem hèt tot çò qu'ère umanament possible entà cuedar-lo e suportar-lo, e creigui qu'arrés mos pòt hèr eth mendre retrèt.

-A tot eth dret -se didec eth pair. Era mair, qu'encara ère desalendada, se metec era man deuant dera boca e comencèc a tossir sordament damb uelhs de lhòca.

Era fraia corgüec cap a era e li tengüec era tèsta. Semblaue qu'es paraules dera fraia auien ajudat ath pair a concretar mès es idèes. S'auie seigut dret e jogaue damb era casqueta d'ordenança entre es sèties qu'auien restat dessus dera taula, deth dinar des òstes, e de tant en tant guardaue a Gregor, qu'ère quiet.

-Mos cau sajar de des·heir-mo'n -didec era fraia, ara sonque ath pair, perque era mair non podie escotar damb era tos-. Vos aucirà as dus, ac veigui vier. Quan cau trabalhar dur coma toti nosati, non se pòt, ath delà, suportar aguest calvari interminable. Jo tanpòc pogui mès.

E se metec a plorar tan fòrt qu'es lèrmes colauen pera cara dera mair, que se les shugaue mecanicament damb es mans.

-Mainada -didec eth pair compassiu, e damb susprenenta comprension-, qué mos cau hèr donques?

Era fraia se limitèc a arronsar es muscles en senhau dera perplexitat que s'auie apoderat d'era ara que ploraue, a

diferéncia dera seguretat que mostraue adès.

-Se mos compreguesse -didec eth pair, a mieges com ua question; era fraia secodic era man damb fòrça, sense parar de plorar, entà indicar qu'en aquerò non calie ne pensar-i.

-Se mos compreguesse -tornèc a díder eth pair, e barrèc es uelhs entà constatar que tanben ère convençut com era fraia, qu'aquerò ère impossible-, alavetz dilhèu serie possible un acòrd damb eth. Però atau...

-Se n'a d'anar -cridèc era fraia-, non i a cap aute remèdi, pair. Sonque t'as de trèir deth cap era idèa que se tracte de Gregor. Aué'c pensat tant de temps a estat era nòsta vertadera desgràcia. Però, com pòt èster aquerò Gregor? Se siguesse Gregor, hè temps qu'aurie compregut qu'era convivéncia d'èsters umans damb un animau com eth ei impossible, e aurie marchat voluntàriament. Ja non auríem un frair, però poiríem continuar de víuer e onorar era sua memòria. Atau, aguest animau mos acace, trè dehòra as òstes, vò clarament apoderar-se de tota era casa e hèr-mos a passar era net en carrèr. Guarda, pair -cridèc de patac-, ja torne a començar!

E damb un espant qu'entà Gregor ère completament incomprendible, era fraia abandonèc ara mair, s'apartèc dera sua cagira, com se s'estimèsse mès sacrificar ara mair que demorar apròp de Gregor, e se precipitèc darrèr deth pair, qu'en.hiscat sonque peth sòn comportament, se lheuèc tanben e estirèc un shinhau es braci com tà protegir-la.

Mès a Gregor non li auie passat peth cap hèr pòur ad arrés, e encara mens ara sua fraia. Non auie sonque començat a virar-se entà tornar tara sua cramba, e aquerò plan qu'ère impressionant, perque a causa deth sòn patiment li calie ajudar-se damb eth cap entà hèr aquera complicada rotacion, en tot lhear-lo e tustar en solèr un còp e un aute. S'arturèc e campèc ath sòn torn. Semblaue que se n'auien encuedat des sues bones intencions; non auie estat sonque un espant momentanèu. Ara toti lo guardauen tristi e caradi. Era mair ère cochada ena sua cagira damb es comes estirades e juntes, es uelhs lèu barradi de cansament; eth pair ère seigut a tocar dera fraia, que l'abraçauè peth còth.

“Dilhèu ara poirè virar-me”, pensèc Gregor, e repreneç era operacion. Non podie evitar de panteishar, der esfòrç, e de tant en tant li calie posar-se.

Ath delà d’açò, arrés lo pressaue, li deishauen hèr çò que volie. Tan lèu com acabèc eth virament, comencèc a recular en linha rècta. S’estonèc dera grana distància que lo separaue dera sua cramba, e non comprenie com en sòn estat de feblesa auie pogut hèr adès eth madeish camin, lèu sense encuedar-se’n. Concentrat tostep en serpejar rapidament, lèu non percebec que cap paraula, cap crit dera família lo destorbaue.

Quan ja ère en lumedar dera pòrta virèc eth cap, pas totaument perque sentie qu’eth còth se li metie rigid, mès encara podec veir que darrèr sòn arren auie cambiat, sonque era fraia s’auie lheuât. Era darrèra uelhada siguec entà sa mair, que ja ère completament dormida.

Tanlèu com siguec laguens dera cramba era pòrta se barrèc de patac damb clau e borroilh. Aqueth tapatge brusc l’espantèc tant qu’es pautetes se li dobleguèren. Ère sa fraia qui s’auie dat prèssa. Auie restat aqui e auie demorat, dempús auie dat un sautet entà deuant, Gregor ne tansevolhe l’auie entenut vier, e lancèc as pairs un “Per fin !” en tot que viraue era clau en pan.

“E ara?” se demanèc Gregor e campèc ath torn ena escuretat. Lèu descobric que ja non podie botjar-se bric. Aquerò non l’estonèc, mès lèu non li semblaue pas naturau auer podut desplaçar-se enquia alavetz damb aqueres magres pautetes. Ath delà d’açò, sentie un benèster relatiu. Encara que tot eth còs li hège mau, auie era impression qu’es dolors èren cada còp mès fèbles e qu’acabarien per desaparéisher per complet. Era poma poirida dera esquia e era inflamacion ath torn, totes caperades damb ua fina capa de povàs, lèu non les sentie. Pensaue ena sua família damb emocion e amor. Encara ère mès convençut qu’era sua pròpia fraia qu’auie de desaparéisher. Demorèc en aqueth estat de meditacion pacifica e ueda enquia qu’eth relòtge dera tor dèc es tres deth maitin. Encara podec víuer era claror dera auba, qu’entraue de dehòra pera hièstra. Dempús, contra era sua voluntat, eth cap li queiguec e es sòns narics deishèren escapar

era darrèra alendada.

Quan de bon maitin, era hemna de servici arribèc -hège a petar damb tanta fòrça totes es pòrtes, per mès que tot soent li auien pregat d'evità'c, que dempús dera sua arribada ja ère impossible dormir tranquil en tot er apartament-, non trapèc, ath principi, arren d'especiau ena sua acostumada e cuerta visita a Gregor. Pensèc qu'ac hège exprès, restar cochat aqui sense botjar-se, e que hège er ofés, donques lo consideraue capable d'auer tota era intelligéncia deth mon. Com auie era escampa ena man, sagèc de hèr gatalheues a Gregor dera pòrta estant, mès com aquerò non dèc cap resultat, enfadada, li clauèc un shinhau eth pau, e sonque en auer-lo botjat deth sòn lòc sense cap resisténcia hec atencion. Tan lèu com se n'encuedèc dera realitat, dauric es uelhs coma sèties e fiulèc entre dents, mès non s'arturèc guaire, dauric bruscamet era pòrta deth dormitòri e cridèc fòrt ena escuretad:

-Guarden vostés, que s'ei crebat! Aquiu qu'ei, tot crebat!

Eth matrimòni Samsa ère seigut en lhet e encara non les auie passat er espant que les auie dat era hemna, abans que poguessen compréner era notícia. Dempús eth senhor e era senhora Samsa sautèren deth lhet, cada un peth sòn costat, eth senhor Samsa se metec eth cobrelhet pes muscles, e era senhora Samsa gessec en camisa de dormir; atau entrèren ena cramba de Gregor. Mentretant tanben s'auie daurit era pòrta deth salon, a on Grete dormie dempús dera arribada des òstes. Qu'ère vestida de cap a pès, com se non auesse dormit; era sua cara palla semblaue provà'c.

-Mòrt? -didec era senhora Samsa, e lheuèc es uelhs interrogativament cap ara hemna de servici, encara qu'era madeisha podie comprovà'c tot, e enquia vedé'c sense cap comprovacion.

-Tiò! -didec era hemna, e coma pròva, possèc eth còs de Gregor damb era escampa un bon tròç. Era senhora Samsa hec un moviment com se volguesse detier era escampa, mès non ac hec.

-E ben -didec eth senhor Samsa-, ara podem dar gràcies a Diu. Se senhèc e es tres hemnes seguiren eth sòn exemple.

Grete, que non apartaue es uelhs deth còs, didec:

-Guardatz qué magre qu'ère. Ja hège fòrça temps que non minjaue arren. Es minjars gessien com entrauen.

Vertadèrament, eth còs de Gregor ère completament planèr e sec, mès non se n'encuedauen qu'alavetz, perque es pautetes ja non lo sostenguïen, e arren desviaue era vista.

-Grete, vene un moment tara nòsta cramba -didec era senhora Samsa damb un arridolet de malenconia, e Grete, sense deishar de tornar a guardar eth còs, anèc darrèr des pairs entath dormitòri. Era hemna de servici barrèc era pòrta e dauric de land en land era hièstra. Encara qu'ère d'ora, er aire ja non ère guaire heired, que ja ère fin de març.

Es tres òstes gesseran dera sua cramba e campèren ath torn estonadi, en tot cercar eth sòn esdejoar; se n'auien desbrenbat d'eri.

-A on ei er esdejoar? -demanèc eth deth miei de mala encolia ara hemna de servici. Mès aguesta se metec eth dit deuant des pòts e sense díder un mot hec senhes as senhors entà qu'anèssen tara cramba de Gregor. I anèren e restèren ath torn deth còs de Gregor, damb es mans enes pòches des sues giquetes un shinhau remosigades, ena cramba que ja ère tota enlumenada.

Alavetz se dauric era pòrta deth dormitòri e apareishec eth senhor Samsa en uniforme damb era sua hemna d'un braç e era sua hilha der aute. Toti tres èren un shinhau plorosi ; Grete de tant en tant apuaue era cara en braç de sa pair.

-Gesquen immediatament deth mèn apartament -didec eth senhor Samsa en tot mostrar-les era pòrta, sense deishar anar as hemnes.

-Qué signifie aquerò? -demanèc eth senhor deth miei un shinhau desconcertat, e hec un arridolet afectat. Es auti dus auien es mans darrèr dera esquia e se les heregauen sense pòsa, com se demorèssen damb alegria ua grana horra, qu'auie de resultar-les favorabla.

-Aquerò signifie çò que vengui de díder -responec eth sr. Samsa, e marchèc en linha damb es sues companhaires cap ath senhor. Agust comencèc per demorar en silenci e guardèc en tèrra, com s'es causes se composèssen en sòn cap en un orde

nauèth.

-E ben, mo'n vam donques -didec alavetz, e lheuèc es uelhs cap ath sr. Samsa, com s'en un sobtat atac d'umilitat, li demanèsse permís entà préner aquera decision. Eth sr. Samsa se limitèc a assentir damb eth cap quauqui viatges, damb es uelhs coma plats. Efectivament, tot seguit eth senhor guanhèc a camardades era nèira; es sòns dus amics, que hège ua estona escotauen damb es mans quietes, li sautèren ath darrèr, com s'auessen pòur qu'eth sr. Samsa arribèsse entara nèira abans qu'eri e les empedissee eth contacte damb eth sòn guida. Un còp ena nèira, es tres agarrèren eth chapèu deth penjaròbes, treigueren es sòns garròts deth paraigüèr, heren ua reveréncia e abandonèren er apartament. Damb ua desconfiança completament infondada, com dempús se mostrèc, eth sr. Samsa gessec ath soleret damb es dues hemnes ; emparadi ena barana, vederen com es tres òstes baishauen era longa escala, pòc a pòc, òc, mès sense arturar-se, e com desapareishien en cada corba e tornauen a aparéisher en un instant; com mès tà baish èren, mès s'amendrie er interès dera família Samsa, e quan un aprendís de carnissèr que portae orgulhós era carga en cap se les crotzèc e seguic tà naut, eth sr. Samsa s'apartèc dera barana damb es hemnes e tornèren solatjadi entar apartament.

Decidiren consacrar era jornada entà reposar-se e passejar; non sonque s'auien guanhat aquera pòsa, mès que l'auien absolutament de besonh. Atau se seigueren en taula e escrivueren tres cartes de desencusa: eth sr. Samsa ath sòn director, era sra. Samsa ath sòn client e Grete ath sòn cap. En tot qu'escriuien, entrèc era assistenta entà dider-les que marchaue perque auie acabat eth trabalh deth maitin. Toti tres se limitèren a assentir damb eth cap sense deishar d'escriuer ne lheuar era vista, mès com era hemna non volie marchar, la lheuèren enfadadi.

-Qué i a? -demanèc eth sr. Samsa. Era assistenta ère dretha ath cant dera pòrta e se n'arrie, com s'auesse d'anonciar ara família bèra notícia erosa, mès qu'ac harie sonque quan l'interroguèssen ath detalh. Era plumeta d'estrucí quilhada en sòn chapèu, qu'auie molestat ath sr. Samsa dempús qu'era hemna entrèc a servir, se bandolejaue doçament en totes es direccions.

-Qué vò, donques? -demanèc era sra. Samsa, qu'ère, de toti, era que mès respectaue era assistenta.

-Ben -responec era assistenta, e non podie parlar de tant que se n'arrie-, non se'n hèsquen per des.hèr-se d'aquera causa deth costat. Ja ei apraiat.

Era sra. Samsa e Grete se tornèren a méter damb es cartes, com se volguessen escriuer mès; eth sr. Samsa, que vedec qu'era assistenta volie començar a descriuer tot peth menut, l'arturèc decidit en tot estirar eth braç. Com non li deishauen condar arren, se'n brembèc qu'auie molta prèssa, e cridèc manifestament ofensada:

-Adishatz! -se virèc furiosa e abandonèc er apartament en tot dar orribles còps de pòrta.

-Ath ser la despachi -didec eth sr. Samsa, mès non auec responsa ne dera sua hemna ne dera sua hilha, perque era assistenta semblaue auer trincat era calma tot just recuperada. Se lheuèren, anèren tara hièstra e s'estèren aqui abraçades. Eth sr. Samsa se virèc ena sua cagira cap a eres e les observèc ua estona en silenci. Dempús didec:

-Au, vengatz tad aciu. Deishatz es causes passades e aucupatz-vos tanben un shinhau de jo.

Es dues hemnes l'escotèren de seguida, corgueren cap a eth, l'amorassèren e acabèren rapidament es sues cartes.

Dempús toti tres abandonèren amassa er apartament, çò que non auien hèt en sies mesi, e agarrèren eth tram entà gèsser dera ciutat. Eth vagon, a on non i auie arrés mès, ère tot enluminat peth solei caud. Recostadi confortablement enes sues banquetes, parlèren des perspectives de futur e trapèren que ben guardat, non èren cap dolentes, perque es sòns emplecs, que jamès se n'auien interrogat es uns as auti, èren extremament favorables, e sustot, fòrça prometedors. Mès eth principau amilhorament immediat dera situacion resultarie, de forma naturau, d'un cambi d'apartament; volien logar-ne un mès petit e mès barat, però mès ben plaçat e subretot mès practic qu'er actuau, qu'auie estat escuelhut per Gregor. Mentre parlauen atau, eth sr. e era sra. Samsa, en veir qu'era sua hilha ère cada còp mès animada,

pensèren lèu ath madeish temps qu'enes darrèri tempsi, a despriet de tot aqueth calvari que l'auie deishat esblancossida, s'auie convertit en ua gojata polida e sensuau. En silenci, en tot entener-se damb eth guardar de forma lèu inconscienta, pensèren que ja ère era ora de cercar-li un bon marit. E quan ath cap deth trajècte, era hilha se lheuèc era prumèra e estirèc eth sòn còs joen, ac vederen com ua confirmacion des sòns nauï somis e bones intencions.

